

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดเก็บภาษีองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดคือ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรทั่วไป
2. หลักการคลังท้องถิ่น
3. การกำหนดรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวทางการพัฒนารายได้ท้องถิ่น
5. หลักการและวิธีการในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรทั่วไป

ภาษีอากรเป็นที่มาแห่งรายรับที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ รัฐบาลนำรายรับนั้นมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศ เมื่อประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเท่าใดรัฐบาลก็ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นเพียงนั้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงกำหนดหน้าที่ในการเสียภาษีของพลเมืองไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ฉบับแรก จนถึงฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่เสียภาษีไว้อย่างชัดเจน ผู้ใดจะอ้างความไม่รู้กฎหมายมาเป็นสาเหตุของการไม่เสียภาษีอากรไม่ได้

1.1 ความหมายของภาษีอากร

พนม ทินกร ณ อยุธยา (2532, หน้า 25-30) ได้ให้ความหมาย ภาษีอากรดังนี้

ภาษีอากรนั้นนิยามได้เป็นสองความหมาย คือ ความหมายแรก ภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี ตามคำนิยามนี้มีสาระสำคัญที่ควรกล่าวถึง 4 ประการคือ

ภาษีอากรเป็น “สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บ” ในที่นี้เน้นคำว่า “สิ่ง” หมายความว่า การเก็บภาษีอากรนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปเงินตราเสมอไป อาจเป็นในรูปสิ่งของหรือบริการก็ได้ เช่น ในสมัยโบราณการเก็บภาษีในรูปของผลผลิตที่ได้หรือการเกณฑ์แรงงาน เป็นต้น

“บังคับจัดเก็บ” หมายความว่า ภาษีอากรจะต้องมีลักษณะบังคับ กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ประชาชนผู้เสียภาษีจะเลือกได้ การเสียภาษีเป็นหน้าที่และเป็นเรื่องที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บเอาไม่ว่าผู้เสียจะสมัครใจหรือไม่

“นำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม” หมายความว่า ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บไปนั้น มุ่งจะเอาไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม ไม่ใช่เพื่อผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะ

“มิได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี” การเก็บภาษีนั้นมิได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี ผู้เสียภาษีอาจได้รับประโยชน์ทางอ้อมหรือประโยชน์อาจเกิดขึ้นโดยตรงโดยได้ตั้งใจ นอกจากนั้นแล้วขนาดของประโยชน์ที่ได้รับไม่จำเป็นต้องทำเทียบกับจำนวนภาษีที่เสีย

ความหมายที่สอง ภาษีอากรหมายถึง รายได้หรือทรัพยากรที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล และไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนของรัฐบาล

คำนิยามตามนัยที่สองมีประเด็นที่ควรพิจารณา 4 ประเด็น คือ

ภาษี หมายถึง รายได้หรือทรัพยากร หมายความว่า ภาษีอาจเป็นในรูปเงินตราหรือในรูปสินค้าและบริการก็ได้

ภาษี หมายถึง รายได้หรือทรัพยากร “ที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากเอกชนสู่ภาครัฐบาล” หมายความว่า การเก็บภาษีเป็นการเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล ในที่นี้พึงเข้าใจว่าการเก็บภาษีมิได้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในสังคม การเก็บภาษีเป็นเพียงการเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากความครอบครองเอกชนไปสู่ความครอบครองของรัฐบาลเท่านั้น กล่าวคือ ในการเก็บภาษีนั้น สังคมมิได้มีสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น รายได้ของสังคมจึงมิได้เพิ่มขึ้น แม้รัฐบาลจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษี แต่เอกชนก็มีรายได้ลดลงเท่ากับรายได้ที่รัฐบาลเพิ่มขึ้น ดังนั้น สังคมทั้ง (Transfer payment) ไม่ใช่รายได้ (Income) และการเก็บภาษีก็คือการโอนอำนาจซื้อหรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล โดยที่ในการโอนนั้นมีได้ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นในสังคม

การโอนรายได้จากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาลนั้น ไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนแก่ภาครัฐบาล หมายความว่า ไม่ใช่การกู้ยืมเอง กล่าวคือ การกู้ยืมนั้นเป็นการเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาลเหมือนกัน แต่ก่อให้เกิดภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาลเหมือนกัน แต่ที่ก่อให้เกิดภาคภาระที่รัฐบาลจะต้องเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรกลับคืนสู่ภาคเอกชนเมื่อตอนรัฐบาลชำระเงินคืนให้เอกชนแต่การเก็บภาษีนั้นรัฐบาลไม่มีข้อผูกพันในการชำระคืน

ปัญหาว่าการที่รัฐบาลประกอบกิจการที่ได้กำไรจะเป็นภาษีหรือไม่ เพราะตัวรัฐบาลเองมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อมุ่งกำไรหรือหากำไร แต่การได้กำไรของรัฐบาลในส่วนที่เกินกว่าต้นทุนหรือ

ผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิตก็เท่ากับว่า รัฐบาลได้โอนรายได้ หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล การโอนรายได้นี้ถือเป็นภาษีอย่างหนึ่งตัวอย่างเช่น กิจการโรงงานยาสูบหรือกองสลากกินแบ่งรัฐบาล การโอนรายได้นี้ถือเป็นภาษีอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น กิจการโรงงานยาสูบหรือกองสลากกินแบ่งของรัฐบาล รัฐบาลได้กำไรจากกิจการทั้งสอง กำไรนี้ถือได้ว่าเป็นภาษีรูปหนึ่งสิ่งที่น่าคิดต่อไปก็คือว่า หากรัฐบาลดำเนินการขาดทุน เช่น กิจการของขนส่งมวลชนจะคืออะไร ถ้าหาก รัฐบาลได้นำเอาเงินภาษีมาช่วยเหลือกิจการขนส่งมวลชนก็ถือได้ว่าเป็น ภาษีในเชิงลบ (Negative income tax) คือ เป็นการคืนรายได้หรือเคลื่อนย้ายรายได้จากภาครัฐบาลไปสู่ภาคเอกชน

1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้ คือ

1. ภาษีอากรเพื่อรายได้ วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการเก็บภาษีอากรก็เพื่อหารายได้ให้แก่รัฐสำหรับโครงการใช้จ่ายต่างๆ ภาษีอากรที่จะทำรายได้ดีจะต้องเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่นพอที่จะสามารถเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อยามเศรษฐกิจรุ่งเรือง ในประเทศไทยปรากฏว่าภาษีที่ทำรายได้ดี ได้แก่ ภาษีศุลกากร และภาษีการค้า

2. ภาษีอากรเพื่อการควบคุม ภาษีอากรมีคุณลักษณะในทางบังคับอยู่ในตัว กล่าวคือภาษีอากรเป็นการบังคับเรียกเก็บเงินส่วนหนึ่งจากประชาชนผู้เสียภาษี เป็นการจำกัดการอุปโภคบริโภคของบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น อาจใช้ภาษีอากรบังคับให้บริโภคสินค้าบางอย่าง เช่น สินค้าฟุ่มเฟือยให้น้อยลงได้ หรืออาจจัดเก็บภาษีจากสินค้าที่เป็นภัยต่อสุขภาพของประชาชนในอัตราสูงเพื่อจำกัดการบริโภคได้

3. ภาษีอากรเพื่อการจัดสรรและการกระจายรายได้ รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจัดสรรรายได้ของประชาชนให้ทัดเทียมกัน โดยจัดเก็บภาษีในอัตราสูงจากผู้มีรายได้มาก แต่ก็อาจมีผลเสียต่อความเต็มใจและความกระตือรือร้นในการทำงานของบุคคลผู้มีรายได้สูง เพราะรายได้ที่เพิ่มขึ้นจะต้องนำไปเสียภาษีในอัตราสูง การใช้อัตราภาษีอากรช่วยจัดสรรและแจกแจงรายได้ อาจกระทำได้ 3 ระดับ คือ 1) ระหว่างระดับของรายได้ คือ การจัดสรรรายได้จากผู้ที่มีมากกว่าไปยังผู้ที่ยากจนกว่า โดยจัดเก็บภาษีในอัตราสูงจากผู้ร่ำรวย ทำให้รายได้หลักเก็บภาษีอากรแล้วมีความเป็นธรรมขึ้น 2) ระหว่างวัย เช่น จากผู้ที่มีสุขภาพดีไปยังผู้เจ็บป่วยหรือระหว่างวัยทำงานไปยังวัยชราและเด็ก โดยวิธีเก็บภาษีจากผู้อยู่ในวัยทำงาน และผู้ที่มีสุขภาพดี เพื่อนำมาจัดสรรให้ผู้เจ็บป่วย ผู้ชราและเด็ก 3) ระหว่างภูมิภาค คือ จากภูมิภาคหนึ่งหรือท้องถิ่นที่มีมากกว่าไปยังท้องถิ่นยากจนกว่า โดยการเก็บภาษีในท้องถิ่นที่ร่ำรวยกว่าให้มากกว่า แล้วจัดสรรเงินไปพัฒนาท้องถิ่นยังไม่เจริญ 4) ภาษีอากรเพื่อการชำระหนี้สินของรัฐ นโยบายทางการเงินและการคลังในปัจจุบัน รัฐจำเป็นต้องอาศัยเงินกู้จำนวนมากมาใช้จ่ายลงทุนสร้างปัจจัย รัฐจำเป็นต้องอาศัยเงินกู้จำนวนมากมาใช้จ่ายลงทุนสร้างปัจจัยใน

การพัฒนาประเทศ เช่น ถนนหนทาง เขื่อน พลังงานต่าง ๆ เมื่อถึงคราวต้องชำระหนี้สินรัฐ จำเป็นต้องจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาของรัฐ และจากผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อมทั่วไป 5) ภาษีอากรเพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายทางธุรกิจ โดยใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือสนับสนุนหรือจำกัดการลงทุนของธุรกิจบางประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ลดหรืองดภาษีให้กับการลงทุนจากต่างประเทศ หรือ อาจตั้งอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าให้สูง เพื่อช่วยเหลือการผลิตภายในประเทศ เป็นต้น 6) ภาษีอากรเพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายการคลัง ปัจจุบันภาษีอากรนับว่าเป็นบทบาทในนโยบายการคลังของประเทศมากขึ้น ในกรณีที่เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะเงินเฟ้อรัฐบาลเพิ่มอัตราภาษีอากรเพื่อดึงเงินจากมือประชาชนให้มีอำนาจซื้อน้อยลง และในภาวะเงินฝืดรัฐก็อาจกระทำในทางตรงข้าม คือ ลดอัตราภาษีอากรลง เพื่อช่วยให้บุคคลมีอำนาจซื้อสูงขึ้น มีการใช้จ่ายมากขึ้น การหมุนเวียนของเงินและธุรกิจต่างๆ ก็จะดีขึ้น ภาวะเศรษฐกิจกระเตื้องขึ้นในที่สุด

1.3 อำนาจในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล

การที่รัฐใดจะเก็บภาษีจากบุคคลใดหรือจากเงินได้ใดนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่แน่นอนระหว่างรัฐนั้นกับบุคคลนั้นหรือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเงินได้นั้น หลักการที่ใช้กันทั่วไปมีอยู่สามหลักการคือ 1) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident rule) หลักนี้ถือว่าผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐใดจะต้องเสียภาษีให้กับรัฐนั้น หลักการนี้มีเหตุผลว่าการที่บุคคลหนึ่งมีถิ่นที่อยู่ในรัฐ ๆ หนึ่งไม่ว่าคนๆ นั้นจะเป็นคนสัญชาติใดก็ตามเขาย่อมได้รับประโยชน์และได้ใช้บริการของรัฐที่ตนมีถิ่นที่อยู่ เช่น ได้รับความคุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สิน ได้ใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รัฐนั้นจัดให้ เช่น ใช้ถนนหนทาง ใช้บริการสาธารณสุข เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่บุคคลคนนั้นจะต้องเสียภาษีให้รัฐๆ นั้น ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่นี้มักก่อให้เกิดสิทธิในการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ของผู้มีถิ่นที่อยู่ให้เป็นเงินได้ ซึ่งเกิดจากแหล่งภายในประเทศและเงินได้ ซึ่งเกิดจากแหล่งนอกประเทศ ส่วนมากถือหลักว่าบุคคลใดอยู่ในประเทศนั้น เป็นเวลาตั้งแต่ 180 วันขึ้นไป ก็ถือว่าบุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่ในรัฐนั้น 2) หลักแหล่งเงินได้ (Source rule) หลักนี้ถือว่าเงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศใดก็ต้องเสียภาษีให้กับประเทศนั้น หลักนี้มีเหตุผลว่าการที่เงินได้เกิดจากแหล่งในประเทศนั้นย่อมแสดงว่าได้มีการใช้ทรัพยากรของประเทศนั้นให้สิ้นเปลืองไป การที่ได้ใช้ทรัพยากรของสังคมให้สิ้นเปลืองไปนี้เองที่เป็นเหตุให้เกิดสิทธิ หรืออำนาจในการจัดเก็บภาษีของรัฐนั้นขึ้นมาได้ หลักแหล่งเงินได้โดยทั่วไปถือว่าเงินได้ที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมในประเทศใด หรือเกิดจากทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในประเทศใด หรือเป็นเงินได้ซึ่งจ่ายโดยนายจ้างที่อยู่ในประเทศใดก็ให้ถือว่าเป็นเงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศนั้น 3) หลักสัญชาติ (Nationality rule) หลักการนี้ถือว่าบุคคลที่ถือสัญชาติของประเทศใดต้องเสียภาษีให้กับประเทศนั้น เหตุผลของหลักการนี้ก็ถือว่า การที่บุคคล

หนึ่งถือสัญชาติของรัฐฯ หนึ่งบุคคลนั้นย่อมจะได้รับความคุ้มครองและได้ใช้ประโยชน์จากบริหารของรัฐนั้นไม่ว่าเขาจะอยู่ในรัฐหรือไม่ก็ตาม ตัวอย่างของประเทศที่ใช้หลักสัญชาติในการเก็บภาษีคือ สหรัฐอเมริกา อเมริกาถือว่าคนสัญชาติอเมริกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกย่อมได้รับความคุ้มครองและบริการของรัฐบาลอเมริกาซึ่งมีเครือข่ายอยู่ทั่วโลก ดังนั้นในอเมริกันจึงต้องเสียภาษีให้รัฐบาลอเมริกาไม่ว่าตนจะอยู่ในอเมริกาหรือไม่ก็ตาม หลักการจัดเก็บภาษีทั้งสามหลักนี้ขัดแย้งกับตัวของมันเอง และขัดแย้งซึ่งกันและกันที่ว่าขัดแย้งกับตัวของมันเองนั้น หมายความว่าคำจำกัดความของคำว่าผู้มีถิ่นที่อยู่ของรัฐหนึ่งอาจแตกต่างจากของอีกรัฐหนึ่งและมีผลทำให้คนๆ เดียวกลายเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในสองรัฐได้ คำจำกัดความของคำว่าแหล่งเงินได้และสัญชาติก็อาจก่อให้เกิดปัญหาว่าเงินได้จำนวนเดียวกันเกิดจากแหล่งในสองรัฐ หรือบุคคลคนเดียวก็มีสองสัญชาติได้ ทั้งนี้เพราะประเทศต่างๆ มิได้ใช้คำจำกัดความที่เหมือนกันทุกประการ แม้จะมีหลักเกณฑ์คล้ายกันก็ตาม ส่วนที่ว่าหลักการทั้งสามนี้ขัดแย้งซึ่งกันและกันนั้นเป็นเพราะประเทศส่วนมากถือหลักการอย่างน้อยสองหลัก คือหลักถิ่นที่อยู่และหลักแหล่งเงินได้จำนวนหนึ่งเกิดในแหล่งของรัฐหนึ่ง แต่เป็นเงินได้ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในอีกรัฐหนึ่ง

ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาการจัดเก็บภาษีซ้อนขึ้นได้ กล่าวคือเงินได้จำนวนเดียวกันของคนๆ เดียวกัน อาจต้องเสียภาษีในสองรัฐ การขจัดการจัดเก็บภาษีซ้อนนี้ทำได้โดยการทำสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศ สำหรับประเทศไทยได้จัดเก็บภาษีเงินได้ตามหลักถิ่นที่อยู่และหลักแหล่งเงินได้ กล่าวคือ ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยต้องเสียภาษีจากเงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศไทยและเงินได้ที่เกิดจากแหล่งนอกประเทศไทย แต่เงินได้ที่เกิดจากแหล่งนอกประเทศไทย จะต้องเสียภาษีให้รัฐบาลไทยก็ต่อเมื่อนำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทย ผู้ใดอยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลา รวมกันถึง 180 วันในปีภาษีใด ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ในปีภาษีนั้นสำหรับการเก็บภาษีตามหลักแหล่งเงินได้นั้นประมวลรัษฎากรของไทยถือว่า เงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศไทยต้องเสียภาษีให้รัฐบาลไทย เงินได้ที่ถือว่าเกิดจากแหล่งในประเทศไทย ได้แก่ เงินได้อันเนื่องมาจากกิจการที่ทำให้ประเทศไทยหรือเงินได้อันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย หรือเงินได้ที่จ่ายโดยนายจ้างซึ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

ผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีโดยสรุปคือ ภาษี คือ สิ่งที่รัฐบาลจัดเก็บจากประชาชนเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือเป็นการเคลื่อนย้ายรายได้จากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล โดยเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยในการชำระภาษีและเป็นเรื่องที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บไม่ว่าผู้มีหน้าที่ชำระภาษีจะสมัครใจหรือไม่ จะอ้างความไม่รู้กฎหมายเป็นสาเหตุของการไม่เสียภาษีไม่ได้

2. หลักการคลังท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นองค์กรปกครองตนเอง (Locally self-government) ที่กฎหมายรองรับ ทำหน้าที่บริหารทรัพยากรภายในท้องถิ่น ได้แก่ การผลิตสินค้าสาธารณะเพื่อเป็นบริการให้ประชาชนในท้องถิ่น (ตรงกับคำขวัญของกระทรวงมหาดไทย “การบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน”) การกำกับดูแลสภาพสิ่งแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง อปท. มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้จากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม มีอำนาจการออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น และมีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีสำนักงานและพนักงาน ในแง่โครงสร้างองค์กรมีฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาท้องถิ่น ซึ่งทำงานร่วมกันและคานอำนาจกัน องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นมีอิสระในการทำงาน แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายและนโยบายของชาติ รายได้และรายจ่ายของ อปท. ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการคลังภาครัฐ (Government sector) การใช้จ่ายของ อปท. มีระบบตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก กล่าวคือ ถูกตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจเงินแห่งชาติเช่นเดียวกับกระทรวง/กรม องค์กรปกครองท้องถิ่นมีข้อแตกต่างจากองค์กรมหาชนทั่วไปอย่างน้อยสามประการคือ 1) มีอิสระภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบายของชาติ (Independent) 2) เป็นระบบการให้บริการที่สมบูรณ์ในตัวเอง (Self-contained service system) 3) มีอำนาจการเก็บภาษี (Power to tax) โครงสร้างของการบริหารภายใน (Hierarchical structure) ของอปท. ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ / ฝ่ายบริหาร / ฝ่ายปฏิบัติการ (กอง ฝ่าย) / พนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ ทำหน้าที่ร่วมกับรัฐบาล ในลักษณะที่เสริมกัน ไม่ใช่การแข่งกัน หน้าที่ของรัฐบาลระดับชาติ ได้แก่การกำหนดเป้าหมายเศรษฐกิจมหภาค การรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน ดูแลภาวะเงินเฟ้อ สนับสนุนการเจริญเติบโตและการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ฯลฯ สำหรับ อปท. นั้น ทำหน้าที่ผลิตบริการสาธารณะท้องถิ่น (Local public goods) หน่วยงานท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพสูงกว่า เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ คือ การทำงานใกล้ชิดกับประชาชน รู้ข้อมูลความต้องการ และตอบสนองต่อปัญหาท้องถิ่นรวดเร็วกว่า อนึ่ง ฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งและถูกตรวจสอบโดยประชาชนในท้องถิ่น การผลิตบริการของท้องถิ่นจะมีลักษณะที่หลากหลาย (Diversity) ตามสภาพแต่ละท้องถิ่น (ซึ่งต่างจากการทำงานของหน่วยราชการส่วนกลาง ที่มีรูปแบบหรือเกณฑ์อย่างเดียวกันทั่วประเทศที่เรียก (Uniform) หากการบริหารของท้องถิ่นด้อยประสิทธิภาพจะไม่ได้รับการเลือกตั้งในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นจะทำงานภายใต้บรรยากาศการแข่งขัน มีการเปรียบเทียบข้ามพื้นที่และหน่วยงาน การแบ่งภารกิจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เกี่ยวข้องกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กระทำการกึ่งมืองค์กรที่เกี่ยวข้องสามฝ่ายได้แก่ รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ การกำหนดคกติกาสังคมว่าด้วยการแบ่งภารกิจฯ หมายถึง การสร้างความของธรรมของแต่หน่วยงานในการทำงาน

นับว่ามีความสำคัญยิ่ง เมื่อตกลงกันได้ว่าใครทำภารกิจอะไร ภารกิจของท้องถิ่น นั้นมีหลากหลาย ตั้งแต่การดูแลสุขภาพสะอาดของบ้านเมืองสร้างและซ่อมบำรุงถนนหนทาง ทางระบายน้ำ การศึกษา สถานีนามัยการดูแลสภาพสิ่งแวดล้อม สวนสาธารณะ สนามกีฬา ที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ บริการดับเพลิง การช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่คนชรา คนพิการ และคนจน ฯลฯ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปท. ก็เช่นเดียวกับรัฐบาลและระบบราชการที่จะต้อง มีรายได้เพื่อทำกิจกรรม แหล่งรายได้ของ อปท. ประกอบด้วยสี่ส่วน ส่วนแรก ภาษีท้องถิ่น ส่วนที่สอง ค่าธรรมเนียมจากการให้บริการ รายได้จากทรัพย์สิน กำไรของหน่วยงานเชิงพาณิชย์ที่สังกัดท้องถิ่น และรายได้เบ็ดเตล็ด ทั้งหมดนี้รวมกันเรียกว่า รายได้ที่ไม่ใช่ภาษี ส่วนที่สาม ภาษีแบ่ง ซึ่งเก็บจากภาษีที่ร่วมกันระหว่างรัฐบาลและ อปท. ส่วนที่สี่ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล แบ่งออกเป็นสองส่วนคือเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ภาษีท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีอำนาจการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น แต่อำนาจที่ว่ามีขอบเขตจำกัด ภาษากฎหมายระบุว่า “ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีอากร ตามที่กฎหมายระบุ” คำต่อสร้อยว่า “ตามที่กฎหมายระบุ” หมายถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พรบ. ภาษีมูลค่าเพิ่ม พรบ. ภาษีสรรพสามิต ฯลฯ การตรากฎหมาย และแก้ไขอยู่นอกเหนือการควบคุมของ อปท. ฐานภาษีโดยทั่วไปจำแนกเป็น ภาษีจากการบริโภค ภาษีรายได้ ภาษีทรัพย์สิน เกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของการเก็บภาษีนั้นเป็นหัวข้อ ซับซ้อน ต้องพิจารณาหลายด้าน ตัวอย่างเช่น รายได้ที่จะเกิดขึ้นควรจะพอเพียงสำหรับการทำงาน รายได้ที่เกิดขึ้นควรมีเสถียรภาพ ไม่ผันผวนปีต่อปีมากเกินไปการจัดเก็บภาษีไม่ควรจะมีต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายเกินไป การจัดเก็บภาษีควรจะทั่วถึง และเป็นธรรมกันประชาชน ประชาชนยอมรับได้ ภาษีจัดเก็บไม่ควรจะซ้ำซ้อนกันเกินไป ทฤษฎีภาษี สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเก็บภาษีตามหลัก “ผลประโยชน์” (Benefit taxation principle) หมายถึงบุคคล/ครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์มาก ควรจะเสียภาษีบำรุงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากและน้อยลดหลั่นกันไป ซึ่งมีเหตุผลสมควรเนื่องจากประชาชนได้ประโยชน์ กล่าวคือ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสะดวกสบาย และคุณภาพชีวิตที่ดี จึงควรจะจ่ายเงินบำรุงให้ อปท.แต่ทั้งนี้ได้หมายความว่า จะต้องยึดถือหลักการเพียงข้อเดียว ยังมีหลักการอื่นที่ควรคำนึงถึง อาทิ เช่น หลักความสามารถ (Ability to pay principle) โดยนัยนี้ บุคคล/ครัวเรือนที่ร่ำรวย สมควรจ่ายภาษีให้แก่ท้องถิ่นใน อัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มคนจน เป็นต้น ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตและค่าปรับ (User charge, License fee, Fine) เป็นอีกแหล่งรายได้หนึ่งของท้องถิ่นเนื่องจากประชาชนได้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อแตกต่างจากภาษี คือค่าธรรมเนียมการใช้ (User charge) เป็นการ แลกเปลี่ยนสองทาง หมายถึง ประชาชนได้รับบริการจากท้องถิ่น จึงควรจะจ่ายค่าบริการและไม่ใช้ เป็นมาตรการบังคับ กล่าวคือ ถ้าเลือกไม่ใช้บริการได้ เช่นค่าธรรมเนียมการเก็บขยะ ค่าธรรมเนียม

บำบัดน้ำเสีย ค่าใบอนุญาต (License fee) หมายถึง เงินใบอนุญาต เช่นค่าจดทะเบียนการประกอบกิจการค้า ร้านค้า ภัตตาคาร ปิมน้ำมัน ร้านขายยา ค่าใบอนุญาตก่อสร้าง ฯลฯ ค่าปรับ (Fines) เป็นมาตรการทางลบเพื่อป้องปรามการละเมิดกฎระเบียบของท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะผู้กำกับหรือควบคุมกฎ (Regulator) ด้วย ตัวอย่างได้รับมอบหมายให้ดูแลการอนามัยและสิ่งแวดล้อมในเขตที่รับผิดชอบ ฐานภาษีของท้องถิ่น (Local tax base) ประกอบด้วยภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม ตัวอย่างของ ภาษีทางตรงได้แก่ภาษีทรัพย์สินและภาษีเงินได้เป็นต้น ตัวอย่างของภาษีทางอ้อม เช่นภาษีโภคภัณฑ์ที่เก็บจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า ภาษีถูกส่งผ่านยังราคาสินค้าและบริการ ทฤษฎีการคลังท้องถิ่นสนับสนุนว่าภาษีท้องถิ่นควรจะเก็บจากสินค้าที่เคลื่อนย้ายได้ยากหรือสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้านและที่ดิน เป็นต้น ดังนั้นภาระภาษีจะตกกับในพื้นที่นั้น การส่งออกภาระภาษีไปยังท้องถิ่นทำได้ยาก ไม่สนับสนุนให้เก็บภาษีจากสินค้าและบริการที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย (Easily mobile goods) เนื่องจากจะเกิดปัญหาภาษีการส่งออก (Tax exporting) และความบิดเบือนของการให้ทรัพยากร ภาษีแบ่งและภาษีเสริม รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะเก็บภาษีบนฐานเดียวกัน วิธีการจัดเก็บมีสองลักษณะ คือ ภาษีแบ่ง และภาษีเสริม ตัวอย่าง เช่นภาษีมูลค่าเพิ่ม (หรือภาษีการค้าเดิม) และภาษีสรรพสามิต มีข้อแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างภาษีแบ่งและภาษีเสริม วิธีการแรก ต่างคนต่างเก็บรัฐบาลกลางเก็บภาษีอยู่ก่อน แล้วรัฐบาลท้องถิ่นจะเก็บภาษีเพิ่มขึ้น จึงเรียกว่าภาษีเสริม (Surcharge tax) ในกรณีนี้รัฐบาลท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดอัตราภาษีเสริม อย่างไรก็ตาม แต่ขั้นตอนของการจัดเก็บจริง ท้องถิ่นอาจจะทำเองหรืออาจฝากให้ส่วนกลางเก็บแทนประชาชนทั่วไปทราบว่าเป็นภาษีของท้องถิ่น วิธีที่สอง ภาษีแบ่ง (Shared tax) หมายถึง รัฐบาลสองระดับมีข้อตกลงจะเก็บภาษี และจัดระบบแบ่งรายได้กันตามอัตรากำหนด โดยทั่วไปรัฐบาลกลางจัดเก็บแล้วแบ่งให้ท้องถิ่น (แต่บางประเทศรัฐบาลท้องถิ่นเป็นหน่วยจัดเก็บ แล้วให้รัฐบาลกลาง ตัวอย่างเช่นประเทศจีน) สำหรับภาษีแบ่ง รัฐบาลท้องถิ่นจะไม่ใช้อำนาจในการออกแบบหรือเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของรัฐบาลกลาง ในแง่นี้ส่วนท้องถิ่นไม่มีอิสระจะเปลี่ยนแปลงอัตราเงินโอนจากรัฐบาลกลางให้รัฐบาลท้องถิ่น การโอนเงินจากรัฐบาลเพื่อสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเหตุผลหรือหลักการที่อยู่เบื้องหลัง (หลักสัญญาประชาคม) เนื่องจากฝ่ายหลักช่วยการทำงานของฝ่ายแรก ในบ้านเรามักจะเรียกว่า “เงินอุดหนุน” เนื่องจากอยู่ในหมวดเงินอุดหนุนของงบประมาณแผ่นดิน (ความจริงเงินอุดหนุน ไม่จำเป็นต้องให้รัฐบาลท้องถิ่นเท่านั้น รัฐบาลอาจจะให้การสนับสนุนองค์กรสาธารณะ เช่น สภากาชาด องค์กรมหาชน หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ ซึ่งทำงานบริการสาธารณะ)

3. การกำหนดรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 การกำหนดรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในส่วนที่ 4 คือ

มาตรา 74 ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้ส่งมอบให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา 75 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใด ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 76 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้ 1) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล 2) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ซึ่งร้านขายสุราตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบล 3) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้ เศษของหนึ่งบาทให้ปัดทิ้ง ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้ ให้ถือเป็นภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายด้วยการนั้น

มาตรา 77 รายได้จากเงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยอากรรั้งนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมงค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา 78 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 79 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 80 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อเก็บภาษี มูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากรดังต่อไปนี้ 1)

ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เก็บในอัตราร้อยละศูนย์ 2) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตรากำหนดที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรานี้ให้ถือเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

มาตรา 81 องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บ ภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้กระทรวง ทบวง กรมนั้น ส่งมอบให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 82 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะมีรายได้ ดังต่อไปนี้ 1) รายได้จากทรัพย์สิน ขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และ ค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ 5) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ 6) รายได้อื่นตามที่ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้ 7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 8) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมาย กำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 83 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์กรหรือนิติ บุคคลต่างๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การกู้เงินตามวรรคหนึ่งให้ เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา 84 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโดยการ ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

3.2 การกำหนดรายรับให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยทั่วไปหลักเกณฑ์ของการกำหนดรายรับนั้นจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างรายรับไม่ว่าจะเป็น รายได้จากภาษีหรือไม่ใช่ภาษีก็ตาม ตลอดจนความสัมพันธ์ของการจัดเก็บรายได้ของรัฐที่มีต่อ ระดับการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดความสำเร็จใน การจัดเก็บรายได้ของรัฐ แม้ว่าการกำหนดรายรับของรัฐบาลที่มีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่ไม่มีรูปแบบของการออกแบบระบบของการระบุที่ชัดเจนได้ว่าภาษี หนึ่งๆ ควรจะเป็นของหน่วยปกครองระดับใดได้อย่างชัดเจนไม่ว่าประเทศนั้นจะมีรูปแบบการ ปกครองแบบมลรัฐหรือแบบรัฐเดี่ยวก็ตาม ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ใน ขณะเดียวกันยังเป็นเพราะความยุ่งยากในการบริหารภาษีหรือรายได้แต่ละประเภทจะแตกต่างกัน ตามสภาพของเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในแต่ละประเทศ จึงทำให้ภาษีบางประเภทเหมาะสมกับ ประเทศหนึ่งแต่อาจใช้ไม่ได้สำหรับอีกประเทศหนึ่งก็เป็นได้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาถึง

การกำหนดรายรับของประเทศที่มีระดับการพัฒนาคล้ายคลึงกับประเทศไทยที่ต้องรำลึกไว้เสมอว่า การกำหนดรายรับนั้นจะไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่หลักการสำคัญของการกำหนดรายรับนั้นจะไม่แตกต่างกันมากมายนัก ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการกำหนดรายรับระหว่าง รัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น คือความพยายามให้ได้มาของควมมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการบริหารการจัดเก็บ และความเสมอภาค (Equity) ที่เกิดขึ้น ด้านประสิทธิภาพนั้น หมายถึงการที่รายรับที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถสะท้อนศักยภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการจ่าย (Ability-to-pay) ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นรายรับที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น และในขณะเดียวกันด้านความเสมอภาคนั้นการจัดเก็บรายรับของท้องถิ่นจะต้องไม่ทำให้ “สวัสดิการสังคม” ที่ประชาชนในแต่ละพื้นที่ของท้องถิ่นเกิดการบิดเบือนแตกต่างกันมากจนเกินไปท้ายที่สุดแล้วในหลักเกณฑ์การเป็นรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องคำนึงถึงความต้องการทางการคลัง (Fiscal needs) ที่ต้องเป็นการสร้างรายรับให้กับท้องถิ่นที่มากเพียงพอสำหรับการทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะในระดับหนึ่ง (Marginal level) ที่จะกระตุ้นให้เกิดการยอมรับในการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชนให้เห็นความสำคัญของการจัดเก็บรายได้เพื่อทำหน้าที่ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด จากเงื่อนไขของการกำหนดรายรับที่กล่าวมาเบื้องต้นจึงทำให้การหาแนวทางของหลักเกณฑ์การกำหนดรายรับที่เหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ โดยทั่วไปแล้วมีหลักการของการกำหนดรายรับที่ควรจะเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่อย่างน้อย 5 ประการที่ต้องคำนึง คือ

1. ความเพียงพอและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรายรับ (Revenue adequacy and flexibility) โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าการลงทุนใด ๆ นั้น ผู้ผลิตต่างย่อมต้องการผลตอบแทนที่เพียงพอต่อเงินลงทุนที่ได้ใช้ไปนั้น ๆ ซึ่งหากการลงทุนใด ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนหรืออาจไม่สามารถที่จะสร้างรายรับที่เพียงพอกับการตัดสินใจลงทุนดังกล่าว ก็อาจจะเรียกได้ว่าไม่คุ้มค่ากับการลงทุนไม่ว่าจะมองจากมุมมองทางด้านตัวเงิน เวลา หรือแรงอุตสาหกรรมที่ลงไป ดังนั้นการกำหนดประเภทของรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลตอบแทนที่แม้ว่าการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจไม่มุ่งเพื่อสร้างกำไร แต่เป็นไปเพื่อสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ การกำหนดแหล่งที่มาของรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น อย่างน้อยควรที่จะสะท้อนผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยินยอมพร้อมใจในการจ่ายของประชาชน เพื่อเป็นรายรับมาใช้สนับสนุนการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีรายได้ที่มากเพียงพอในการทำหน้าที่ อีกทั้งในปัจจุบันนี้ต้นทุนของการทำหน้าที่ตามแผนงานและโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นั้น มักจะเพิ่มสูงขึ้นไม่ว่าสาเหตุจะมาจากระดับเงินเฟ้อ (ค่าครองชีพที่สูงยิ่งขึ้น) หรือว่าจากการที่จำนวนประชากรในท้องถิ่นนั่นเองที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้ต้นทุนใน การให้บริการมีมากยิ่งขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ย่อมต้องการให้การปรับเปลี่ยนรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถกระทำได้ หรือกล่าวในอีกแง่หนึ่งคือ รายรับนั้นต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่

2. ความเสมอภาค (Equity) หากพิจารณาในเรื่องหลักความสามารถในการจ่าย (Ability-to-pay principle) สิ่งที่สังคมส่วนรวมพึงปรารถนาเป็นพื้นฐานคือ การที่ให้ผู้คนที่มีความสามารถในการจ่ายสูง (รายได้สูง) นั้นต้องเสียภาษีหรือถูกจัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าบุคคลที่มีความสามารถในการจ่ายต่ำ (รายได้ต่ำ) สำหรับการบริโภคสินค้าหรือบริการที่หนึ่งหน่วยเท่ากันซึ่งในที่นี้จะเรียกได้ว่าเป็นการเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า หากกล่าวถึงเรื่องของความเท่าเทียมในบริบทของการเก็บภาษีโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางทฤษฎีแล้วมีมิติในการพิจารณาอยู่ 3 มิติ คือ หนึ่ง เรื่องความเสมอภาคในแนวตั้ง (Vertical equity) สอง เรื่องความเสมอภาคในแนวนอน (Horizontal equity) สาม เรื่องความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่นด้วยตัวเอง กล่าวคือในเรื่องของความเสมอภาคในแนวตั้งนั้นก็ตั้งอยู่บนหลักของความสามารถในการจ่าย ซึ่งก็คือผู้ที่มีความสามารถในการจ่ายมากกว่านั้นก็ควรจะจ่ายในอัตราที่สูงกว่า ส่วนในเรื่องของความเสมอภาคในแนวนอนก็คือ ผู้ที่มีความเหมือนกันในทางรายได้ทุกประการ ก็สมควรที่จะต้องได้รับการปฏิบัติหรือการถูกจัดเก็บที่เท่ากันด้วย นั่นคือควรจะจ่ายในอัตราที่เท่ากัน ในวันสุดท้ายในเรื่องของความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่นด้วยตัวเอง ก็คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่งนั้น ไม่ควรที่จะต้องเสียภาษีในอัตราที่มากกว่าอีกท้องถิ่นหนึ่งมากจนเกินไป

3. ความสามารถและความเป็นไปได้ในการจัดการ (Administrative capacity and feasibility) เนื่องจากแหล่งที่มาของรายได้นั้นมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและความชำนาญความสามารถในการจัดเก็บรายรับและการจัดเก็บรายรับ และการระบุถึงเป้าหมายในการจัดเก็บ ซึ่งเราเรียกโดยรวมว่า “ความสามารถในการจัดการ” อย่งไรก็ดีในเรื่องของต้นทุนในการจัดเก็บนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องใส่ใจในเรื่องนี้ด้วย เนื่องด้วยโดยปกติแล้วในประเทศกำลังพัฒนานั้นจะมีคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบไม่เป็นทางการ (Informal sector) คือ คนที่โดยปกติแล้วไม่ต้องเสียภาษีเนื่องจากมิได้ทำงานอยู่ในรูปของบริษัทหรือหน่วยธุรกิจหรือราชการ แต่กลับประกอบอาชีพที่เป็นเจ้าของธุรกิจด้วยตัวเองหรืออยู่ในธุรกิจนั้น โดยไม่ต้องจดทะเบียนกับทางการ (หรือที่เราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การจ้างงานตัวเอง) ซึ่งทำให้ต้นทุนในการจัดเก็บนั้นสูงจนอาจจะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของรายได้ที่ได้รับ จากประสบการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะพบว่า การกำหนดรายรับที่มีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหลักเหตุผลสำคัญอีกประการ

หนึ่งคือ ต้นทุนในการบริหารจัดการ (Administrative costs) เพราะในบางกรณีรายได้บางประเภท อาจมีความเหมาะสมที่จะเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เพราะการมีต้นทุนในการบริหารจัดการที่สูงทำให้เกิดข้อควรพิจารณาขึ้นว่า หากรายได้ได้นั้นเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วอาจจะไม่มีความสามารถในการดำเนินการจัดเก็บ อาจทำให้มีการรั่วไหล หรือการหลีกเลี่ยงภาษีได้ง่าย ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจบริหารจัดการเก็บรายได้ประเภทดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพดังตัวอย่างของรายได้ประเภทนี้ได้แก่ ภาษีที่มีความสามารถในการเคลื่อนย้ายได้ง่าย อาทิ ภาษีที่เกิดจากการขาย (Sales tax) เป็นต้น

4. การยอมรับทางการเมือง (Political acceptability) เนื่องจากการจัดเก็บรายได้ของหน่วยงานรัฐโดยทั่วไปมักประสบปัญหาการยอมรับของประชาชนเพราะเป็นการสูญเสียเงินออก ออกจากกระเป๋าของประชาชน แม้รู้อย่างไรก็ตามรายได้ที่ถูกจัดเก็บไปนั้นเพื่อสนับสนุนการให้บริการ สาธารณะก็ตาม การสูญเสียเงินทองนั้นทำให้ทุกๆ คนรู้สึกถึงความสามารถในการใช้จ่ายของตนเอง ลดน้อยลง ทำให้การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารมักจะมี ความใกล้ชิด และรู้จักโดยประชาชนในพื้นที่นั้นได้รับการต่อต้านและไม่ได้เป็นที่ต้องการหรือยอมรับของ ประชาชน อย่างไรก็ตามสำหรับรายรับของรัฐในบางประเภทที่เป็นรายรับที่คนส่วนใหญ่ยอมรับได้ มากกว่า เพราะการกระจายตัวของรายได้ที่รัฐจัดเก็บนั้นอยู่ในระดับกว้างที่ทุกๆ คนร่วมรับรู้ จึงทำให้ผู้จ่ายไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ถูกเอาเปรียบหรือเป็นเรื่องเฉพาะตัว ไม่เหมือนกรณีภาษีที่เป็นของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเพราะความใกล้ชิดและความแตกต่างที่อาจมีขึ้นในการจัดเก็บ ระหว่างประชาชนภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้ประชาชนผู้จ่ายภาษีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอาจรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมในการจ่ายภาษี แต่ในขณะที่เดียวกันประชาชนใน ท้องถิ่นก็มักจะไม่ได้คิดถึงผลประโยชน์ที่ต่างก็ได้รับแตกต่างกันตามประเภทของบริการสาธารณะ ของท้องถิ่น ทำให้ในบางกรณีที่ประชาชนกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอ่อนไหว ทางการเมือง (Political sensitivity) ต่อกัน ก่อเกิดคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของคุณค่าที่สังคมมีให้ที่ เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ของท้องถิ่นที่มีต่อการจัดเก็บรายได้หรือภาษีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ควรจะมีการเก็บภาษีที่ดินหรือไม่ อีกทั้งความอ่อนไหวทาง การเมืองในบางครั้งนั้นขึ้นอยู่กับคนเฉพาะกลุ่ม เช่น ควรเก็บภาษีจากเจ้าของที่ดินหรือไม่ จึงทำให้ การยอมรับทางการเมืองเป็นสิ่งที่จะต้องใส่ใจในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic efficiency) รายรับของรัฐนั้นย่อมมีผล ต่อการตัดสินใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ซึ่งโดย “ความเชื่อ” ทาง เศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปแล้วการที่ไม่มีมลภาวะใด ๆ ก็ตามทีไปทำให้การจัดสรรทรัพยากรของปัจเจก ชน (คนแต่ละคน) นั้นจะมีผลทำให้เรียกได้ว่าไม่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามในโลก

แห่งความเป็นจริงแล้วรัฐนั้นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ แน่่อนว่าการเก็บภาษีนั้นเป็นเครื่องมือในการเลี้ยงตัวเองของรัฐด้วยส่วนหนึ่ง ดังนั้นเมื่อมีการเก็บภาษีเกิดขึ้น ภาษีที่พึงปรารถนาในมุมมองของความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจภาษีที่มีผลให้เกิดการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากรระหว่างปัจเจกชนให้น้อยที่สุด ในที่นี้การประเมินถึงการกำหนดประเภทรายรับให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องระมัดระวังในการออกแบบที่จะต้องไม่ให้เกิดการบิดเบือนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ ประเภทรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นที่ต้นนั้นจึงต้องไม่ทำให้การตัดสินใจของประชาชนต่อการทำการผลิตการบริโภค การจ้างงาน ฯลฯ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกระทบในทิศทางที่ไม่ต้องการจนเกินไป

4. แนวทางการพัฒนารายได้ท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ โดยเฉพาะในมาตรา 30(4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายอื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้า ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย” ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรเงินภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

การจะได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานการคลัง สามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง โดยพึ่งการจัดสรรเงินภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นที่รัฐบาลจัดสรรให้น้อยลง แต่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองมากขึ้น จะต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จัดเก็บเองเพิ่มขึ้น โดยรัฐบาลจะต้องถ่ายโอนภารกิจการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นภาษีอากรที่สามารถเก็บได้ในพื้นที่ท้องถิ่นของตน และให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนโดยความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารการคลังของตนเองได้มากขึ้น โดยพึ่งพิงรัฐบาลน้อยลง จึงควรดำเนินการพัฒนารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวทางดังนี้

4.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้

ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผู้บริหารท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีไปใช้ระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่แบบภาคธุรกิจเอกชน ได้แก่

1. กำหนดเป้าหมายการจัดเก็บรายได้ ผู้บริหารท้องถิ่นควรปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการมากำหนดเป้าหมาย เช่น เชิงธุรกิจ สนับสนุนให้วางยุทธศาสตร์การบริหารการจัดเก็บรายได้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยจัดวางแผนปฏิบัติงาน จัดทำแผนโครงการให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ที่กำหนดใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเก็บรายได้ของตนเองเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของการจัดเก็บที่เพิ่มตามปกติ

2. จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลรายการทรัพย์สินของผู้มีทรัพย์สินในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ แปลงที่ดิน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นๆ เพื่อเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และใบอนุญาตการประกอบกิจการค้า ตามกฎหมายการสาธารณสุข ซึ่งจะต้องปรับรับข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3. การพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนของการจัดเก็บรายได้ การประเมินภาษี และการเร่งรัดติดตามหนี้ที่ค้างชำระ โดยให้ผู้บริหารท้องถิ่นประชุมชี้แจงผู้ได้บังคับบัญชา จัดทำแผนพัฒนารายได้ การจัดอบรมสัมมนาบริหารการจัดเก็บภาษี และการบังคับภาษีค้างชำระ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยเพื่อรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลในการทำงาน

4. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้บริการให้การจัดเก็บรายได้ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และการประเมินที่ถูกต้อง โดยผู้บริหารท้องถิ่นต้องจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรองรับในเรื่องนี้ด้วย

5. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภาษี และค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตของท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่ประชาชน ชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจรูปแบบการปกครองท้องถิ่น การมีส่วนร่วม และเกิดจิตสำนึกในการเสียภาษีและค่าธรรมเนียม เช่น โครงการก่อสร้างต่างๆ ให้ติดป้ายให้ประชาชนทราบว่าโครงการนั้นๆ ใช้เงินภาษีอากรของประชาชน

4.2 การขยายฐานผู้เสียภาษีหรือขยายฐานรายได้ใหม่ ๆ

การขยายฐานผู้เสียภาษีหรือขยายฐานรายได้ใหม่ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. เร่งรัดการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมที่อยู่ในข่ายเสียภาษีให้ถูกต้องและครบถ้วน ในความเป็นจริงแล้ว เจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายเสียภาษีอีกจำนวนมากที่สำรวจพบยังไม่ไปยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี ซึ่งมีข้อมูลอยู่ที่ร้อยละ 30-50 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่งรัดติดตาม และดำเนินการแจ้งการประเมินเพื่อให้ชำระภาษี หากไม่ชำระภาษีก็น่าดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด จนถึงขั้นดำเนินการยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน

2. ประกอบกิจการพาณิชย์ ซึ่งในอดีตเทศบาลหลายๆ แห่งดำเนินการ แต่ขาดการบริหารจัดการที่ดีจึงประสบภาวะขาดทุน ปัจจุบันบุคลากรท้องถิ่นมีวุฒิภาวะด้านการศึกษาสูงกว่าในอดีตจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มรายได้ ประกอบกับผู้บริหารท้องถิ่นมีพื้นฐานจากการประกอบธุรกิจมาก่อนด้วยจึงน่าจะสามารถดำเนินการได้ดี

3. ออกข้อบังคับหรือข้อบัญญัติจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกจำนวนมากยังไม่ได้ออกข้อบังคับเพื่อให้มีการบังคับใช้ตามที่กฎหมายให้อำนาจ เพื่อจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาต เช่น ตามกฎหมายการสาธารณสุข กฎหมายควบคุมอาคาร และอื่นๆ ที่กฎหมายให้อำนาจไว้

4.3 การปรับปรุงข้อบังคับหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

การปรับปรุงข้อบังคับหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกฎหมาย ควรกำหนดให้รายได้บางประเภทมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในอัตราเพิ่มขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ปรับปรุงข้อบังคับหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น และอัตราค่าธรรมเนียมที่ประกาศใช้มานานให้สอดคล้องกับต้นทุนและสถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบัน เช่น อัตราค่าจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล อัตราค่าใช้น้ำประปาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และสามารถมีเงินทุนมากเพียงพอที่จะขายกิจการให้ครอบคลุมพื้นที่เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน

2. ภาษีองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดเก็บจากสถานการณ์น้ำมันและยาสูบในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นไม่เกินลิตรละ/มวนละ 10 สตางค์ (กฎหมายเดิมกำหนดไว้ไม่เกินลิตร/มวนละ 5 สตางค์)

4.4 การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และใช้จัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมอย่างจริงจัง

การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และใช้จัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม มีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมที่ ประชาชนผู้อยู่ในข่ายเสียภาษีเป็นผู้ให้รายละเอียดข้อมูลทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี มาเป็นการสร้างฐานะข้อมูลทรัพย์สินและการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของประชาชนขึ้น เพื่อประโยชน์ใน

การตรวจสอบการเสียภาษีและป้องกันการทุจริตในการจัดเก็บรายได้ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งควรมีทะเบียนแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

2. การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขนาดใหญ่ มีประชากรหนาแน่น และมีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงต้องจัดทำและปรับข้อมูลระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันสำหรับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กที่มีรายได้ไม่มากนัก ให้จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินโดยใช้มาตราส่วน 1: 4,000 เพื่อให้สอดคล้องกับระวางแผนที่ของกรมที่ดิน โดยไม่จำเป็นต้องปรับปรุง รูปแผนที่ขยายเป็นมาตราส่วน 1: 4,000 เช่นเดียวกับเทศบาลขนาดใหญ่ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์แปลงที่ดินจะมีขนาดใหญ่และใช้ประโยชน์ที่ดินในการประกอบเกษตรกรรมหรือกิจกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเสร็จแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องนำไปใช้ในการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายสาธารณสุข อย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มรายได้ขององค์กร และยังทำให้การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมได้ครบถ้วน ถูกต้อง และเกิดความเป็นธรรม

3. การใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลในระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคอยติดตามข้อมูล ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัด/สำนักงานที่ดินจังหวัด (สาขาอำเภอ) สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหน่วยงานภายในของตนเอง ได้แก่ สำนัก/กองช่าง กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม เป็นต้นและจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบในภาคสนาม การปรับข้อมูลจะต้องเป็นประจำทุกเดือน

4.5 การนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ

วิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วจนสามารถสื่อสารติดต่อกันได้ทั่วโลกในเวลาไม่ถึงนาที มีการแข่งขันกันสูง ทำให้ผู้อ่อนแออยู่ได้ลำบาก ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาด้านการบริการให้รวดเร็ว ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เป็นระบบหนึ่งที่น่าสนใจและควรนำมาใช้กับระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และควรขยายระบบให้ใช้ประโยชน์ครอบคลุมทุกหน่วยงาน เพื่อทำให้การบริการประชาชนทุกหน่วยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความสะดวกรวดเร็ว แต่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์อาจจะไม่เหมาะสมสำหรับกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีฐานะการคลังและบุคลากรไม่พร้อมนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ และไม่ควรที่จะทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากไปในเรื่องระบบสารสนเทศ

ภูมิศาสตร์นี้ จากการติดตามผลปรากฏว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหลายๆ แห่งที่ผ่านมาจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ปรากฏว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและไม่มีมีการปรับปรุงข้อมูล จึงล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่ หากคาดหมายว่าองค์การของตนจะต้องพัฒนาและนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ก็ควรต้องมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรเสียก่อน

4.6 การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องภาษีท้องถิ่น

คงต้องยอมรับกันว่าการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทย ไม่ได้เกิดจากความเข้มแข็งหรือ เจตนาธรรมาภิบาลของชุมชนท้องถิ่น เราไม่ได้สร้างความพร้อมของคนในท้องถิ่นให้เข้าใจถึงการปกครองตนเอง และมีความพร้อมตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 กำหนดในมาตรา 78 หรือแม้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ตาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเกิดจากนโยบายของรัฐบาลต้องการให้เป็นประชาธิปไตย ผลของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยจึงต้องมาสร้างความเข้มแข็งกันภายหลัง และแก้ไขปัญหาแบบเฉพาะหน้า ส่วนภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเสียภาษีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้แต่สถาบันการศึกษาไม่มีหลักสูตรเรื่องภาษีท้องถิ่น ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญทุกครั้งที่มีโอกาสออกไปเยี่ยมประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น สำหรับผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ ควรเชิญไปประชุมสัมมนาหรือพบปะให้ความรู้ อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกๆ ปี จะสร้างความเข้าใจระหว่างกันให้มากขึ้น

4.7 หลักการบริหารรายรับที่จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารรายรับที่จัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างยิ่งกับการปฏิบัติ หรือบังคับใช้ตามนโยบายภาษีที่ได้วางแผนเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้วยการที่มีกระบวนการในการระบุตัวบุคคลที่ต้องเสียภาษี และดำเนินการลงทะเบียนของผู้ที่ต้องเสียภาษีนั้น ๆ รวมทั้งการประเมินภาษี การจัดเก็บและการปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งมีสองแง่หลักที่จะต้องพิจารณาดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับขนาดรายรับที่จัดเก็บได้จริง (Realization)

ในที่นี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดในแง่ที่ว่า จะทำอย่างไรให้รายได้ที่เกิดขึ้นจริงนั้นเข้าใกล้กับศักยภาพทางรายได้ของฐานภาษีในท้องถิ่น ซึ่งเป้าหมายของการตระหนักถึงรายรับคือบุคคลใดก็ตามที่ควรเสียภาษีนั้นต้องเสียภาษี บุคคลใดก็ตามพึงชำระภาษีเต็มจำนวนที่เขาควรจ่าย รายรับที่ได้จากการเก็บภาษีนั้นต้องได้รับครบเต็มจำนวนซึ่งมีประเด็นที่พึงพิจารณาในแง่มุมต่างๆ ต่อไป

กระบวนการทางด้านการจัดเก็บรายรับจริงนั้นต้องทำให้การปกปิดภาษีที่ต้องจ่ายของผู้ที่พึงเสียเป็นไปได้ยาก และขณะเดียวกันนั้นกระบวนการนี้ต้องทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตรวจสอบผู้ที่พึงจ่ายภาษีนั้นได้อย่างสะดวก ซึ่งภายในกระบวนการดังกล่าวนี้มีประเด็นหลักดังนี้ การระบุถึงตัวภาษีนั้นต้องสามารถเกิดขึ้นได้อย่างอัตโนมัติ ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่ได้รับบริการไฟฟ้าต้องจ่ายค่าธรรมเนียมซึ่งหมายความว่าจะได้ภาษีท้องถิ่นซึ่งเก็บจากบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆรวมอยู่ในค่าธรรมเนียมการใช้ไฟฟ้า การระบุถึงตัวผู้เสียภาษีนั้นต้องเชื่อมโยงเข้ากับฐานข้อมูลอื่นๆยกตัวอย่างเช่น การลงทะเบียนของการเปลี่ยนความเป็นเจ้าของที่ดินนั้นก็จะช่วยให้การระบุถึงตัวผู้ที่ต้องจ่ายภาษีนั้นเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น ภาระภาษีที่ต้องจ่ายนั้นเห็นให้ชัดเจนยกตัวอย่าง เช่นจำนวนแผงขายของถาวรที่มีอยู่ในตลาดจะช่วยในเรื่องค่าธรรมเนียมการใช้แผงขายของหรือค่าเช่านั้นให้เห็นได้ชัดเจน

การประเมินภาษี (Assessment) กระบวนการทางด้านการจัดเก็บรายรับจริงนั้นก็ย่อมต้องทำให้ผู้ที่ประเมินภาษีนั้นไม่สามารถประเมินต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งประเด็นหลักดังนี้ การประเมินภาษีนั้นต้องเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ ยกตัวอย่างเช่น การระบุอัตราภาษีที่จะเก็บที่ชัดเจน เช่น ใบเสร็จรับเงินที่ออกอย่างเป็นทางการ หรือใบแจ้งหนี้ เป็นต้น การประเมินภาษีนั้นต้องทำให้ผู้ประเมินภาษีไม่สามารถใช้วิจารณญาณของตนเองหรือทำให้การใช้วิจารณญาณนั้นเกิดขึ้นได้ยาก ยกตัวอย่างเช่นการระบุค่าธรรมเนียมที่แน่นอนของแผงลอยในตลาดหรือในแต่ละประเภทธุรกิจ

แต่อย่างไรก็ตามหากการประเมินนั้นเปิดช่องว่างให้ผู้ที่ประเมินภาษีสามารถใช้วิจารณญาณของตนเองได้แล้วก็อาจเป็นผลให้เกิดการสมรู้ร่วมคิดของผู้ประเมินภาษีกับผู้ที่พึงเสียภาษีที่จะประเมินภาษีที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องด้วยการปฏิบัติเช่นนี้ผู้ประเมินภาษี นั้นสามารถแสวงหาประโยชน์ได้

การจัดเก็บภาษี (Collection) กระบวนการตระหนักถึงรายรับนั้นต้องช่วยให้สามารถบังคับให้ภาระทางภาษีนั้นต้องจ่ายเกิดขึ้นให้จงได้และรายรับที่ได้มานั้นต้องเข้าสู่บัญชีของท้องถิ่นนั้นอย่างเต็มจำนวน ซึ่งมีประเด็นหลักดังนี้การชำระภาษีนั้นเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ การชำระภาษีนั้นต้องมีแรงจูงใจเสริม การให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้ที่ชำระภาษีกับผู้ที่ไม่ชำระภาษีจากการใช้ยานยนต์ จะเห็นได้ชัดเจนการการที่ไม่สามารถมีใบอนุญาตใช้รถได้

อย่างไรก็ดี การตระหนักถึงรายรับนั้นพึงพิจารณาสองประเด็นหลักที่ทำให้รายรับนั้นไม่เป็นไปได้ตามที่ควรจะเป็น การหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งเป็นความพยายามของผู้ที่พึงเสียภาษีที่จะหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีนั้นๆ หรือพยายามที่จะจ่ายให้น้อย การฉ้อโกงหรือการสมรู้ร่วมคิด ซึ่งเกิดจากผู้ประเมินและผู้จัดเก็บภาษีที่จะเอื้อให้ผู้จ่ายนั้นหลีกเลี่ยงภาษีหรือลดภาษีให้เพื่อจะได้ผลตอบแทนจากการฉ้อโกงหรือสมรู้ร่วมคิด

2. ต้นทุน (Cost)

ต้นทุนนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในบริบทของการพัฒนาการบริหารรายรับที่จัดเก็บเองของท้องถิ่นนั้นก็คือ การวัดต้นทุนโดยคู่คิดส่วนระหว่างรายรับที่สามารถจัดเก็บได้กับต้นทุนของการบริหารจัดการซึ่งได้แก่ต้นทุนในการประเมินภาษีและจัดเก็บภาษีขึ้นจากการบริหารรายรับนั้นลดลงได้มากในกรณีดังต่อไปนี้ การประเมินและการจัดเก็บภาษีนั้นเชื่อมโยงกับระบบการจัดการอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาษีที่จัดเก็บพร้อมไปกับค่าธรรมเนียมการใช้ไฟฟ้า แหล่งรายรับหลายอย่างนั้นสามารถจัดเก็บได้ภายในการครั้งเดียว รายรับไม่ว่าจะมาจากภาษีหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีขนาดใหญ่ ซึ่งนั่นก็หมายถึงว่าจะสามารถมีผลตอบแทนจากการจัดเก็บนั้นอย่างชัดเจนจากการที่การประเมินภาษีหรือการจัดเก็บภาษีนั้นเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ

5. หลักการและวิธีการในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึงภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่ ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องไปกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น

ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับ โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นเช่น ให้เช่าให้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อื่นอยู่อาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่นๆ เพื่อหารายได้ และไม่เข้าข่ายยกเว้นตามกฎหมาย

หลักการสำคัญ ต้องมีทรัพย์สินได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น

ไม่เข้าข่ายยกเว้น ตามมาตรา 9, 10

ข้อสังเกต ค่าภาษี ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี ค่ารายปี จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ในกรณีให้เช่า ให้ถือค่าเช่าคือค่ารายปี เงินเพิ่ม เป็นมาตรการทางแพ่ง เพื่อให้มีการชำระภาษีภายในกำหนด ตามมาตรา 43 ซึ่งพนักงานเก็บภาษีสามารถเรียกเก็บผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้เอง ค่าปรับ เป็นโทษทางอาญา ซึ่งมีกำหนดไว้ในมาตรา 46, 47, 48 โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเป็นผู้มีหน้าที่เปรียบเทียบปรับ และท้องถิ่นไปขอรับเงินค่าปรับมาเป็นรายได้ของตนเอง

พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับแบบฯ ประเมินภาษีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

พนักงานเก็บภาษี คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่จัดเก็บ รับชำระ รวมทั้งเร่งรัดให้ชำระภาษีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นภาษีไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ พระราชวังอันเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดิน ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาล หรือสาธารณะ และทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการของการรถไฟโดยตรง ทรัพย์สินของโรงพยาบาล สาธารณะ และ โรงเรียนสาธารณะ ซึ่งกระทำการที่ใช้เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและการศึกษา ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนากิจอย่างเดียวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของไม่ได้ครอบครอง หรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้าใน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของการเคหะแห่งชาติที่ผู้เช่าซื้ออยู่อาศัยเอง และมีได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรม หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่เฝ้ารักษา และซึ่งมิได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรม

การลดค่าภาษีหรือปลดภาษี เมื่อปรากฏว่าผู้รับประเมินได้เสียหายเพราะทรัพย์สินว่างลงหรือชำรุด ต้องซ่อมแซมส่วนสำคัญ ผู้รับประเมินยื่นคำร้อง ลดค่าภาษีลงตามส่วนที่เสียหาย หรือปลดค่าภาษีทั้งหมดก็ได้

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน เจ้าของทรัพย์สิน เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และเจ้าของที่ดินเป็นคนละเจ้าของ เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งหมด

ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินเพื่อเสียภาษี เจ้าของทรัพย์สินต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ภ.ร.ด. 2) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

การคำนวณภาษี การประเมินค่ารายปี และอัตราภาษี ภาษีโรงเรือนและที่ดินคิดจากรายปีของทรัพย์สิน ในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี เช่น บ้านให้เช่า มีค่ารายปี 12,000 บาท ค่าภาษีเท่ากับ $12,000 \times 12.5/100$ เป็น 1,500 บาท ค่ารายปีของทรัพย์สิน หมายถึง จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่งๆ เช่น บ้านให้เช่าเดือนละ 1,000 บาท ค่ารายปีของบ้านหลังนี้ก็คือ 12,000 บาท (หมายถึง ค่าเช่าทั้งปีของบ้านหลังนี้ $1,000 \times 12 = 12,000$ บาท) การประเมินค่ารายปีมีหลักเกณฑ์การประเมินตามลำดับ ดังนี้ กรณีทรัพย์สินนั้นมีการให้เช่าและค่าเช่าสมควรให้นำค่าเช่าคิดเป็นรายปี กรณีทรัพย์สินให้เช่าและค่าเช่าไม่สมควรหรือหาค่าเช่าไม่ได้ เนื่องจากเจ้าของ

ทรัพย์สินประกอบกิจการเองให้ประเมินค่ารายปีโดยเทียบเคียงกับค่ารายปีของทรัพย์สินในปีที่ผ่านมา หรือเทียบเท่าเคียงกับค่ารายปีของทรัพย์สินนั้นได้รับประโยชน์คล้ายคลึงกันในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งในเรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำราคาเช่ามาตรฐานกลางเฉลี่ยต่อตารางเมตรต่อเดือน ตามทำเลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามประเภทของทรัพย์สิน กรณีไม่สามารถเทียบเคียงได้ อาจประเมินค่ารายปีของทรัพย์สินโดยใช้มูลค่าทรัพย์สินมาประกอบการประเมินได้

ค่าภาษี ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปี อัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี

ค่ารายปี ค่ารายปี คือจำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่งๆ กรณีให้เช่าให้ถือค่าเช่าคือค่ารายปี กรณีมีเหตุ ค่าเช่าไม่ใช่จำนวนเงินอันควร หาค่าเช่าไม่ได้ เนื่องจากดำเนินกิจการเองหรือด้วยเหตุประการอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินค่ารายปีตามหลักเกณฑ์ที่รมว.มท. กำหนด

ลดค่ารายปี

มาตรา 11 โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างฯ ถูกเรือถอนทำลายโดยประการอื่น ให้ลดยอดค่ารายปีตามส่วนที่ถูกทำลายตลอดเวลาที่ยังมีได้ทำขึ้น และยังใช้ไม่ได้

มาตรา 13 เจ้าของโรงเรือนติดตั้งส่วนควบที่สำคัญขึ้นในโรงเรือนนั้น มีลักษณะเป็นเครื่องจักรกลไก เครื่องกระทำหรือเครื่องกำเนิดสินค้า เพื่อให้ดำเนินการอุตสาหกรรม ลดค่ารายปีลงเหลือ 1 ใน 3

ประกาศกระทรวงมหาดไทย ประเมินเทียบเคียงกับค่ารายปีของทรัพย์สินที่ให้เช่าที่มีลักษณะของทรัพย์สิน ขนาด ทำเล ที่ตั้งและบริการสาธารณะ ที่ทรัพย์สินนั้นได้รับประโยชน์คล้ายคลึงกัน

สรุปหลักการประเมินค่ารายปี ทรัพย์สินให้เช่า ค่าเช่าไม่สมควร หรือหาค่าเช่าไม่ได้ ประเมินโดยเทียบเคียง ค่ารายปีที่ล่วงมาแล้ว ค่ารายปีของทรัพย์สินที่ให้เช่า กรณีเทียบเคียงไม่ได้ อาจใช้มูลค่าทรัพย์สินมาประกอบการประเมินค่ารายปีได้ คำวินิจฉัยของประชาชน

หลักฐานที่ใช้ประกอบการเสียภาษี เพื่อความสะดวกในการเสียภาษี ควรแนะนำผู้มีหน้าที่เสียภาษีนำหลักฐานประกอบการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี (ภ.ร.ด.2) เท่าที่จำเป็นเพียงเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเท่านั้น

กรณีเป็นการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินรายใหม่ เช่น 1)สำเนาทะเบียนบ้าน / บัตรประชาชน ของผู้มีหน้าที่เสียภาษี 2)สำเนาโฉนดที่ดิน สัญญาซื้อขายโรงเรือน 3)สัญญาเช่าโรงเรือน/สัญญาเช่าที่ดิน 4)ทะเบียนพาณิชย์ – ทะเบียนการค้า – ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม 5)ใบอนุญาตปลูกสร้างอาคาร 6)หนังสือรับรองห้างหุ้นส่วน / บริษัท –บุคคล ใบอนุญาตตั้งหรือประกอบกิจการโรงงาน 7)ใบอนุญาตสะสมอาหารหรือใบอนุญาตประกอบกิจการค้า 9)หลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงการ

เริ่มใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน 10) แผนที่ตั้งของที่ดินและโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่เสียหาย 11) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีผู้อื่นมายื่นแบบ ภ.ร.ด. 2 แทน) 12) ในกรณีที่โรงเรือนมีผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันหลายคน ให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมลงลายมือชื่อในแบบ ภ.ร.ด.2 ในฐานะผู้รับประกันทุกคน หรือจะมอบอำนาจให้คนใดคนหนึ่งก็ได้ การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือและปิดอากรแสตมป์ ตามกฎหมาย

กรณีเป็นผู้เสียหายรายเก่าที่เคยเสียหายโรงเรือนและที่ดินมาแล้ว ขั้นตอนในการชำระภาษี ผู้มีหน้าที่เสียหายโรงเรือนและที่ดินยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินเสียหายโรงเรือนและที่ดิน (ภ.ร.ด 2) พร้อมด้วยหลักฐาน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบแสดงรายการเสียหายโรงเรือนและที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินค่ารายปีและค่าภาษีที่ต้องเสีย พนักงานเก็บภาษีแจ้งการประเมิน (ภ.ร.ด 8) ให้ผู้มีหน้าที่เสียหายทราบว่า จะต้องภาษีเป็นจำนวนเงินเท่าใด ผู้มีหน้าที่เสียหายเมื่อได้รับแจ้งการประเมินแล้ว จะต้องนำเงินค่าภาษีไปชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันถัดไปจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน มิฉะนั้นจะต้องเสียเงินเพิ่ม

เงินเพิ่ม ผู้มีหน้าที่เสียหายโรงเรือนและที่ดิน เมื่อได้รับแจ้งการประเมินแล้ว จะต้องนำเงินค่าภาษีไปชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันถัดไปจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน มิฉะนั้นจะต้องเสียภาษีเพิ่ม ดังนี้ ถ้าชำระไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันพ้นกำหนดให้เพิ่มร้อยละ 2.5 ของค่าภาษีที่ค้าง ถ้าเกิน 1 เดือน แต่ไม่เกิน 2 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 5 ของค่าเงินภาษีที่ค้าง ถ้าเกิน 2 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 7.5 ของค่าภาษีที่ค้าง ถ้าเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีที่ค้าง

บทกำหนดโทษ ผู้ใดละเลยไม่แสดงข้อความใบแบบพิมพ์เพื่อแจ้งรายการทรัพย์สินตามความเป็นจริง ตามความรู้เห็นของตนให้ครบถ้วน และรับรองความถูกต้องของข้อความดังกล่าว พร้อมทั้งลงวันที่ เดือน ปี และลงลายมือชื่อของตนกำกับไว้ เว้นแต่จะเป็นด้วยเหตุสุดวิสัย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่แจ้งรายการเพิ่มเติมรายละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อเรียกหรือไม่นำพยานหลักฐานมาแสดงหรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถาม หรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถามผู้รับประกันในเรื่องใบแจ้งรายการต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท ผู้ใดยื่นข้อความเท็จ หรือให้ถ้อยคำเท็จ หรือตอบคำถามด้วยคำอันเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือจัดหาทางให้ผู้อื่นหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปี แห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควรก็ดี หรือโดยความเท็จ โดยเจตนาละเลย โดยฉ้อโกง โดยอุบาย โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดทั้งสิ้นที่จะหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควรก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การอุทธรณ์การประเมินภาษี เมื่อผู้เสียภาษีได้รับแจ้งการประเมินแล้ว ไม่พอใจในการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเห็นว่าค่าภาษีสูงเกินไป หรือประเมินไม่ถูกต้อง ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ได้โดยยื่นอุทธรณ์ตามแบบที่กำหนด (ภ.ร.ด 9) ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการประเมิน และเมื่อได้รับแจ้งผลการชี้ขาดแล้วยังไม่เป็นที่พอใจก็มีสิทธินำเรื่องร้องต่อศาลได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความให้ทราบคำชี้ขาด

5.2 ภาษีป้าย

การจัดเก็บภาษีป้าย มีดังนี้

1. ป้ายที่ต้องเสียภาษี ป้ายที่ต้องเสียภาษีป้าย ได้แก่ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ไม่ว่าจะแสดง หรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใดๆ ด้วย อักษร ภาพ หรือ เครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึก หรือทำให้ประจักษ์ด้วยวิธีใด ๆ ไม่เป็นป้ายที่ได้รับการยกเว้นภาษีป้าย ได้แก่

2. ป้ายที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีป้าย ได้แก่ ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงแรมหรือรีสอร์ท และบริเวณของโรงแรมหรือรีสอร์ทนั้น เพื่อโฆษณามหาสนุก ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้า หรือที่สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ป้ายที่แสดงไว้ที่คนหรือสัตว์ ป้ายที่แสดงไว้ในอาคารที่ใช้ประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นหรือภายในอาคาร ซึ่งเป็นที่รโหฐาน ทั้งนี้เพื่อหารายได้ และแต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2542) กำหนดว่าต้องเป็นป้ายที่มีพื้นที่ไม่เกินสามตารางเมตร มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2542) แต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ ป้ายของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ป้ายขององค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล หรือตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ และหน่วยงานที่นำรายได้ส่งรัฐ ป้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ป้ายของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ป้ายของผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งค่าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน ป้ายของวัด หรือผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนา หรือการกุศลสาธารณะโดยเฉพาะ ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ ป้ายที่กำหนดในกฎกระทรวง กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510 กำหนดป้ายที่ได้รับการยกเว้นภาษีป้ายคือ ป้ายที่แสดงหรือติดตั้งไว้ที่รถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ รถบดถนน หรือ รถแทรกเตอร์ ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ล้อเลื่อน ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ยานพาหนะอื่นๆ โดยมีพื้นที่ไม่เกินห้าร้อยตารางเซนติเมตร

3. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ได้แก่ เจ้าของป้าย ในกรณีที่ไม่มีผู้อื่นยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวเจ้าของป้ายนั้นได้ให้ถือว่าผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ถ้าไม่อาจหาตัวผู้ครอบครองป้ายนั้นได้ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินที่ป้ายนั้นติดตั้งหรือแสดงอยู่เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายตามลำดับ

4. ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีป้าย เจ้าของป้ายที่มีหน้าที่เสียภาษีป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภป.) ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ในกรณีที่ติดตั้งหรือแสดงป้ายภายหลังเดือนมีนาคมหรือติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายอันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นให้เจ้าของป้ายยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายใน 15 วันนับแต่วันติดตั้งหรือแสดงป้ายหรือนับแต่วันเปลี่ยนแปลงแก้ไขแล้วแต่กรณี

5. การคำนวณพื้นที่ป้าย อัตราภาษีป้าย และการคำนวณภาษีป้าย ป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ ส่วนกว้างที่สุดคูณส่วนยาวที่สุดของขอบเขตป้าย ป้ายที่ไม่มีขอบเขตกำหนดได้ถือตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตเพื่อกำหนดส่วนกว้างที่สุด ยาวที่สุด

6. หลักฐานที่ใช้ประกอบการเสียภาษีป้าย เพื่อความสะดวกในการเสียภาษีควรแนะนำผู้มีหน้าที่เสียภาษีนำหลักฐานการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเท่าที่จำเป็นเพียงเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเท่านั้น กรณีป้ายที่ดัดใหม่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี 1) บัตรประจำตัวประชาชน 2) ทะเบียนบ้าน 3) ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม 4) หนังสือรับรองหุ้นส่วนบริษัท 5) ใบอนุญาตติดตั้งป้ายหรือใบเสร็จรับเงินจากร้านทำป้าย กรณีป้ายรายเก่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายที่เคยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีป้ายไว้แล้ว ควรนำใบเสร็จรับเงินค่าภาษีป้ายครั้งก่อนมาแสดงด้วย

7. ขั้นตอนการชำระภาษี ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีป้ายยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภป.1) พร้อมด้วยหลักฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเป็น 2 กรณีดังนี้ กรณีผู้เสียภาษีป้ายประสงค์จะชำระภาษีป้ายในวันที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีป้าย ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและประเมินภาษีป้ายได้ทันทีให้ผู้เสียภาษีป้ายว่าจะต้องเสียจำนวนเท่าใด กรณีผู้เสียภาษีป้ายไม่พร้อมจะชำระภาษีป้ายในวันที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งประเมินแจ้งจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี ผู้เสียภาษีต้องมาชำระเงินค่าภาษีป้ายภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งประเมินมิฉะนั้นจะต้องเสียเงินเพิ่ม หลักการชำระภาษีป้ายมีดังนี้ เจ้าของป้ายมีหน้าที่ชำระภาษีป้ายเป็นรายปี ยกเว้นป้ายที่แสดงปีแรก สถานที่ชำระภาษีคือสถานที่ที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายไว้หรือสถานที่อื่นที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด การชำระภาษีทำได้วิธีอื่นได้ เช่น ธานีติหรือตัวแลกเงินของธนาคารส่งจ่ายส่วนท้องถิ่น ส่งโดยไปรษณีย์ลงทะเบียนส่งไปยังสถานที่ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายไว้

8. เงินเพิ่ม ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายจะต้องเสียเงินเพิ่มในกรณีและอัตราดังต่อไปนี้

ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนดให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีป้าย เว้นแต่กรณีที่เจ้าของป้ายได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับแจ้งให้ทราบถึงการละเว่นั้น ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 5 ของภาษีป้าย ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายโดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้ายลดน้อยลงให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีป้ายที่ประเมินเพิ่มเติมเว้นแต่กรณีที่เจ้าของป้ายได้มาแก้ไขแบบแสดงรายการภาษีป้ายให้ถูกต้องก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งประเมิน ไม่ชำระภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนดให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 2 ต่อเดือนของค่าภาษีป้าย เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

9. บทกำหนดโทษ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จให้ถือคำอันเป็นเท็จตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีป้ายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับตั้งแต่ 5,000 ถึง 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายต้องระวางโทษปรับปรับตั้งแต่ 5,000 ถึง 50,000 บาท ผู้ใดไม่แจ้งการรับโอนป้ายหรือไม่แสดงรายการเสียภาษีป้ายไว้ ณ ที่เปิดเผยในสถานที่ประกอบกิจการต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ปรับตั้งแต่ 1,000 ถึง 10,000 บาท ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งให้มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีหรือเอกสารที่เกี่ยวกับป้ายมาตรวจสอบภายในกำหนดเวลาอันสมควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับตั้งแต่ปรับตั้งแต่ 1,000 ถึง 20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

10. การอุทธรณ์การประเมิน เมื่อผู้เสียภาษีได้รับแจ้งการประเมินแล้วเห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องมีสิทธิอุทธรณ์การประเมินต่อผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้ได้รับมอบหมายโดยต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งประเมิน ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้บริหารท้องถิ่นต่อศาลภายใน 30 วันนับแต่วันรับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ การขอคืนเงินภาษีป้ายผู้เสียภาษีป้ายโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรจะต้องเสีย ผู้นั้นมีสิทธิขอรับเงินคืนได้โดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่เสียภาษีป้าย

5.3 ภาษีบำรุงท้องที่

การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่

ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน

1. ที่ดินที่เจ้าของที่ดินไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่

ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะโดยมิได้หาผลประโยชน์ ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะโดยมิได้หาผลประโยชน์ ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษาหรือกุศลสาธารณะ ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัดไม่ว่าจะใช้ประกอบ ศาสนากิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือที่ศาลเจ้าโดยมิได้หาผลประโยชน์ ที่ดินที่ใช้เป็นสุสาน หรือ฼าปนสถานสาธารณะโดยมิได้รับประโยชน์ตอบแทน ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือใช้เป็นสนามบินของรัฐ ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับ โรงเรียน ที่ต้องเสียภาษีโรงเรียน และที่ดินแล้ว ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ ที่ดินที่ตั้งขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนานูพิเศษของสหประชาชาติหรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของสถานทูตหรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน ที่ดินที่ตามกำหนดในกฎกระทรวง

2. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น

3. กำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี ให้เจ้าของที่ดินซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภบท.5) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดินแบบแสดงรายการที่ได้ยื่นไว้แล้วใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลา 4 ปีนั้น

4. อัตราภาษีและการคำนวณภาษี อัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติแบ่งเป็น 34 อัตรา ราคาปานกลางที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาท ให้เสียภาษีดังนี้ราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาท เสียภาษี 70 บาท ส่วนที่เกิน 30,000 บาท เสีย 10,000 บาท ต่อ 25 บาท ประกอบภลกิจกรรม ประเภทไม้ล้มลุก เสียกึ่งอัตรา ทำด้วยตัวเองไม่เกินไร่ละ 5 บาท ที่ดินว่างเปล่าเสียเพิ่ม 1 เท่า

5. การคำนวณภาษี ภาษีบำรุงท้องที่คำนวณจากราคาปานกลางที่ดินที่คณะกรรมการตีราคาปานกลางที่ดินที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีคูณกับอัตราภาษี

เนื้อที่ดินเพื่อคำนวณภาษี (ไร่) = เนื้อที่ถือครอง - เนื้อที่เกณฑ์ลดหย่อน

ค่าภาษีต่อไร่ = ตามบัญชีอัตราภาษีฯ ท้าย พ.ร.บ.ฯ

6. หลักฐานที่ใช้ประกอบในการเสียภาษี มีดังนี้ 1) บัตรประชาชน 2) สำเนาทะเบียนบ้าน 3) หนังสือรับรองห้างหุ้นส่วนบริษัท 4) หลักฐานที่แสดงถึงการเป็นเจ้าของที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.3 5) ใบเสร็จรับเงินค่าภาษีครั้งสุดท้าย(ถ้ามี) 6) หนังสือมอบอำนาจกรณี让别人มาทำการแทน กรณีที่เป็นการเสียภาษีในปีที่ไม่ใช่ปีที่ยื่นแบบ ภบท. 5 ให้หน้า ภบท.5 ก่อนที่มอบให้เจ้าของที่ดินหรือใบเสร็จรับเงินค่าภาษีครั้งสุดท้ายมาด้วย

7. ขั้นตอนในการติดต่อขอชำระภาษี การยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน กรณีผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการตีราคาปานกลางที่ดิน ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของที่ดินยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภบท.5) พร้อมด้วยหลักฐานที่ต้องใช้ ต่อเจ้าพนักงานประเมินภายในเดือนมกราคมของปีที่มีการประเมินราคาปานกลางของที่ดิน เจ้าพนักงานประเมินจะทำการตรวจสอบและคำนวณค่าภาษีแล้วแจ้งการประเมิน (ภบท.9 หรือ ภบท.10) ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของที่ดินทราบว่าต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเงินเท่าใดภายในเดือนมีนาคม ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของที่ดินจะต้องเสียภาษีภายในเดือนเมษายนของทุกปี เว้นแต่ กรณีได้รับใบแจ้งการประเมินหลังเดือนมีนาคม ต้องชำระภาษีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน การยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน กรณีเป็นเจ้าของที่ดินรายใหม่จำนวนเนื้อที่ดินเดิมเปลี่ยนแปลงไป เจ้าของที่ดินที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเนื้อที่ดินหรือเป็นผู้ได้รับโอนที่ดินขึ้นใหม่ต้องมายื่นแบบแสดงรายการที่ดินหรือยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงจำนวนเนื้อที่ดินต่อเจ้าพนักงานประเมินภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับโอนหรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยใช้แบบ ภบท.5 หรือ ภบท.8 แล้วแต่กรณี เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับแบบแล้ว จะออกใบรับไว้ให้เป็นหลักฐาน เจ้าพนักงานประเมินจะแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบว่าต้องเสียภาษีในปีต่อไปจำนวนเท่าใด การยื่นแบบแสดงรายการที่ดินกรณีเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันเป็นเหตุให้การลดหย่อนเปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุอย่างอื่นทำให้อัตราภาษีบำรุงท้องที่เปลี่ยนแปลงไป เจ้าของที่ดินยื่นคำร้องตามแบบ ภบท.8 พร้อมด้วยหลักฐานที่ต้องใช้ต่อเจ้าพนักงานประเมิน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เจ้าพนักงานประเมินจะออกใบรับให้ เจ้าพนักงานประเมินจะแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบว่าต้องเสียภาษีในปีต่อไปจำนวนเท่าใด การขอชำระภาษีบำรุงท้องที่ในปีถัดไปจากปีที่มีการประเมินราคาปานกลางของที่ดินให้ผู้รับประเมินนำใบเสร็จรับเงินของปีก่อนพร้อมกับเงินไปชำระภายในเดือนเมษายนของทุกปี

8. เงินเพิ่ม เจ้าของที่ดินผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องเสียเงินเพิ่มในกรณีและอัตราดังต่อไปนี้ ไม่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินภายในเวลาที่กำหนดให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินก่อนที่เจ้าพนักงานจะได้แจ้งให้ทราบถึงการละเว่นั้น ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 5 ของค่าภาษีบำรุงท้องที่ ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน

โดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีบำรุงท้องที่ที่ประเมินเพิ่มเติม เว้นแต่กรณีเจ้าของที่ดินได้มาขอแก้ไขแบบแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินแจ้งการประเมิน ซึ่งเขตแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินไม่ถูกต้องต่อเจ้าพนักงานสำรวจ โดยทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดน้อยลงให้เสียเงินเพิ่มอีก 1 เท่า ของภาษีบำรุงท้องที่ที่ประเมินเพิ่มเติมไม่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 24 ต่อปีของจำนวนที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน และไม่นำเงินเพิ่มตามข้อ 1 – ข้อ 3 มารวมคำนวณด้วย

9. บทกำหนดโทษ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกิน 6 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดจงใจไม่มาหรือยอมชื้อเขต หรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการสำรวจเนื้อที่ดิน หรือปฏิบัติหน้าที่เพื่อการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานประเมินในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งให้มาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชีหรือเอกสารมาตรวจสอบหรือสั่งให้ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ หรือไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสารอันควรแก่เรื่องมาแสดงตามหนังสือเรียก ต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกินเดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

10. การลดหย่อน/การยกเว้น/การลดภาษี การลดหย่อนภาษีมาตรา 22 บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวกันหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน หรือประกอบกิจกรรมของตน ให้ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ลดหย่อน 3 – 5 ไร่ เขตเทศบาลตำบลหรือเขตสุขาภิบาล ให้ลดหย่อน 200 – 400 ตารางวา เขตเทศบาลอื่นนอกจากเขตเทศบาลตำบลและเขตเมืองพัทยา ให้ลดหย่อน 50-100 ตารางวา ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครให้ลดหย่อนดังต่อไปนี้ ท้องที่มีชุมชนหนาแน่นมาก ให้ลดหย่อน 50-100 ตารางวา ท้องที่มีชุมชนหนาแน่นปานกลางให้ลดหย่อน 100 ตารางวา – 1 ไร่ท้องที่ชนบท ให้ลดหย่อน 3 – 5 ไร่ บุคคลธรรมดาหลายคนเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกัน ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นการลดหย่อนให้ลดหย่อนสำหรับที่ดินในจังหวัดเดียวกัน

11. การยกเว้น การลดภาษี มาตรา 23 ปีที่ล่วงมาที่ดิน ไร่เพาะปลูกเสียหายมากผิดปกติ หรือ เพาะปลูกไม่ได้ด้วยพันวิสัย ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้น หรือลดภาษีได้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

12. การอุทธรณ์ การฟ้องศาล ถ้าเจ้าของที่ดินไม่เห็นฟ้องด้วยกับราคาปานกลางที่ดิน หรือเมื่อได้รับแจ้งการประเมินภาษีบำรุงท้องที่แล้วเห็นว่าการประเมินนั้น ไม่ถูกต้องมีสิทธิอุทธรณ์ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้โดยยื่นอุทธรณ์ผ่านเจ้าพนักงานประเมินภายใน 30 วันนับแต่วันที่ประกาศ ราคาปานกลางของที่ดินหรือวันที่ได้รับการแจ้งประเมินแล้วแต่กรณี การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลา การเสียภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่จะได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือ คำพิพากษาของศาล ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อศาลภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำแจ้งวินิจฉัยอุทธรณ์

13. การขอคืนภาษีบำรุงท้องที่ ผู้ที่เสียภาษีบำรุงท้องที่โดยไม่มีหน้าที่ที่ต้องเสียหรือเสีย เกินกว่าที่ควรจะต้องเสีย ผู้นั้นมีสิทธิขอรับเงินคืนภายใน 1 ปี ได้โดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่เสียภาษีบำรุงท้องที่

6. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม โดยตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 11 หมู่บ้าน เนื้อที่รวมโดยประมาณ 15.15 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,466 ไร่ มีจำนวน ประชากรทั้งสิ้น 6,952 คน เป็นชาย 3,313 คน เป็นหญิง 3,639 คน จำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 2,284 ครัวเรือน

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันออก ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลพระขาว อำเภอบางบาล ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ติดต่อ กับตำบลบ้านกลึง อำเภอบางไทร ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ติดต่อกับตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอ บางบาล

ภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เรียบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศ ตะวันออกมีคลองธรรมชาติไหลผ่าน เช่น คลองลาว คลองมะขามเทศ คลองแกลบ คลองวัดไชย คลองปากบาง คลองวัดกุฎ

ประชากร จากข้อมูลและสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรมีจำนวนประชากรรวม 6,952 คน เป็นชาย 3,313 คน เป็นหญิง 3,639 คน จำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 2,284 ครัวเรือน ข้อมูล ณ วันที่ 30 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2557

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รวิภา พึ่งพร (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองตัน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองตัน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้นี้ คือ ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษีในพื้นที่ของ อบต.คลองตัน รวม 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ที่มาเสียภาษีประจำ 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่น และ 3) กลุ่มผู้ที่ไม่เคยมาเสียภาษีโดยกำหนดไว้กลุ่มละประมาณ 5-10 คน การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากประชากรทั้ง 3 กลุ่มโดยอาศัยปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัยมาเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าทุกกลุ่มมีทัศนคติต่อการจัดเก็บภาษีของ อบต. คลองตัน ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับความเหมาะสม ชี้ดหย่อนสำหรับอัตราการจัดเก็บภาษี กลุ่มผู้ที่มาเสียภาษีประจำและกลุ่มเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นให้ความคิดเห็นว่า การเสียภาษีคือหน้าที่และส่งผลกระทบต่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับกลุ่มผู้ที่ไม่เคยมาเสียภาษีเห็นว่าการจัดเก็บภาษียังขาดความเหมาะสมและขาดความยืดหยุ่นอย่างมากเพราะบางครั้งรายได้ไม่เหลือเพียงพอที่จะนำมาชำระภาษีได้จึงอยากให้อบต.คลองตัน ช่วยเหลือโดยการแบ่งชำระ3งวด หรือลดอัตราภาษีสำหรับกรณีมีความเดือดร้อน สำหรับความคิดเห็นต่อหลักการจัดเก็บภาษีสรุปได้ดังนี้ 1) ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรทุกกลุ่มให้ความคิดเห็นว่า อยากให้ลดอัตราการจัดเก็บภาษีลงเนื่องจากเป็น อบต.ที่มีรายได้และรัฐบาลจัดสรรเงินเพื่อการพัฒนาให้อยู่แล้ว 2) ความแน่นอนในการเก็บภาษีอากร ทุกกลุ่มให้ความคิดเห็นว่าต้องชัดเจนและแน่นอนว่าในแต่ละปีจะต้องเสียภาษีเท่าใด 3) ความสะดวกในการจัดเก็บภาษีอากร แต่ละกลุ่มให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มผู้ที่มาเสียภาษีประจำขอความสะดวกด้านเอกสาร สำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นเน้นเรื่องการกระจายข่าวประชาสัมพันธ์และกลุ่มผู้ที่ไม่เคยมาเสียภาษีขอให้มีหลายๆ ช่องทางในการชำระภาษี และ 4) ความประหยัดในการจัดเก็บภาษีอากรทุกกลุ่มให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือการจัดเก็บภาษีที่ช้าช่อนจะทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความเบื่อหน่ายและมีโอกาสทำให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีมีแนวโน้มลดลง

อริวัฒน์ ปิยะนันท์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ

จัดเก็บภาษี ของกองคลังเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร และศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษี โดยศึกษาในด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการกระบวนการให้บริการ สถานที่ให้บริการ เพื่อนำผลที่ได้จากศึกษาไปใช้เป็นแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ จัดเก็บภาษีของกองคลังเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บ ภาษีของกองคลังเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีของกองคลังเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดย ภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.73 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีในระดับมากทุก ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดมีค่าสูงสุด คือ ด้านสถานที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมา คือด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.72 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุดคือ ด้าน กระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.71

เพชรรัตน์ งานฉวี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการให้บริการด้านการจัดเก็บ ภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ ของการศึกษา ประการแรกเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการให้บริการด้านการ จัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ประการ ที่สอง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มาใช้บริการ ต่อคุณภาพการให้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมของแต่ละด้านพบว่าด้าน เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับเห็นด้วย และได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ด้านระบบการ ให้บริการ อยู่ในระดับเห็นด้วย และได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับ เห็นด้วย และได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวม เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการในด้านการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับเห็นด้วย

ปิยะพร แก้วทอง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลบ้านกรูด อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบ้านกรูด โดยศึกษาข้อมูล จากเอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี และประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขต

เทศบาล ผลการศึกษาพบว่า รายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเองจากภาษี 3 ประเภท คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย มีกระบวนการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทที่เป็นระบบขั้นตอนชัดเจน แต่ที่ผ่านมามีปัญหาที่ยังมีลูกหนี้ค้างชำระภาษีที่มีระยะเวลานานถึง 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.87 ของลูกหนี้ทั้งหมด และยังพบว่า การชำระภาษีของประชาชนในแต่ละปี ยังมีปัญหาอื่น ๆ เช่น มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการติดต่อชำระภาษี การขอต่อรองจำนวนเงินภาษีให้ชำระในจำนวนต่ำกว่าการประเมิน การชำระภาษีส่ำต่ำกว่ากำหนด เป็นต้น แต่ปัจจุบันประชาชนผู้เสียภาษียังมีทัศนคติเชิงบวกต่อการชำระภาษีจึงเป็นเรื่องที่บุคลากรทุกฝ่ายของเทศบาล ควรฉายโอกาสหันมาร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกัน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาให้ครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านการให้บริการในการรับชำระภาษีท้องถิ่น ด้านคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสียภาษี ด้านความคาดหวังของประชาชน และด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ โดยเฉพาะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเอง ก็ควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติกรคำนวณภาษี และการชำระค่าปรับ และการชำระค่าปรับ เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจในโอกาสต่าง ๆ

ศศิษฐา บุญญา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน และเพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี ผลการศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัด พะเยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับทำทุกปีในด้านที่มีการติดตามแนะนำให้ประชาชนชำระภาษีตรงตามกำหนด ความคิดเห็นของประชาชนในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านวิธีการจัดเก็บในเรื่อง พนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลให้บริการตามลำดับก่อนและหลังอย่างเป็นธรรม รองลงมาคือด้านหลักการจัดเก็บในเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดอัตราภาษีแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน ความร่วมมือในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า โดยส่วนมากประชาชนมีการยอมรับและยินดีที่จะได้ความร่วมมือในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวนเป็นอย่างดี ปัญหา อุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ภาษีที่รัฐกำหนดให้ประชาชนต้องเสียภาษี มีหลายประเภทเกินไป

ศุภิสรา เผ่าศิริ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้เสียหายต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุฎปลาต อําเภอน้ําขุ่น จังหวัดมหาสารคาม การค้นคําอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้เสียหายต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุฎปลาต อําเภอน้ําขุ่น จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1)ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหายต่อการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ด้านเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเก็บภาษี ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ 2) ข้อเสนอแนะของผู้เสียหายต่อการจัดเก็บภาษี มีดังนี้ ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเก็บภาษี ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การเก็บภาษีที่ชัดเจน เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ เป็นต้น และควรมีการแนะนำขั้นตอนการเก็บภาษีให้กับผู้เสียหาย ด้านเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการช่วงพักเที่ยง เพื่อให้บริการสำหรับผู้มาเสียภาษี ควรมีการจัดบัตรคิวสำหรับผู้มาเสียภาษีและเจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บภาษีให้กับผู้มาเสียภาษี ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ควรมีแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ ควรมีเครื่องทำน้ำเย็นให้บริการ ควรจัดสำนักงานที่บริการเสียภาษีแยกออกมาเป็นสัดส่วนเพื่อสะดวกกับผู้มาเสียภาษีและควรมีโทรทัศน์ให้ประชาชนที่มาติดต่อราชการดู

บงกชมาศ นันติ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อําเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย การศึกษารุ่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อําเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของผู้เสียหายในเขตเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อําเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นมากเป็นลำดับแรกคือปัญหาด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของผู้เสียหาย โดยผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นค่อนข้างจะสอดคล้องกันดังนี้

1. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นในด้านความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของผู้เสียหายและด้านการบริหารจัดการเก็บภาษีอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับผู้เสียหายการย้ายที่อยู่หรือยกเลิกกิจการ/เปลี่ยนแปลงป้าย ไม่แจ้งให้เทศบาลทราบผู้เสียหายไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติ ในการเสียภาษี และผู้เสียหายบางรายยื่นแบบแล้วแต่ไม่ยอมชำระภาษี ต้องทำหนังสือแจ้งเตือน เทศบาลจัดบุคลากรออกไปรับบริการ ชำระภาษีนอกสถานที่หรือจัดหน่วยบริการรับชำระภาษีเคลื่อนที่น้อย การสำรวจข้อมูลผู้เสียหายมีความ

ยุ่งยาก เนื่องจากผู้เสียหายไม่ให้ความร่วมมือแจ้งข้อเท็จจริง และการสำรวจภาษีบำรุงท้องที่ที่ผิดพลาด เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลง ชื่อ-ขาย โอนกรรมสิทธิ์เปลี่ยนการใช้ประโยชน์และไม่แจ้งให้เทศบาล ฐานข้อมูลของผู้เสียหายล้าสมัยไม่เป็นปัจจุบัน เทศบาลขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษีและ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีไม่เพียงพอ

2. ผู้เสียหายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในด้านการบริหารจัดการภาษี อยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับเทศบาลไม่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียหายทราบว่าเงินภาษีที่ได้ นำไปพัฒนาด้านใด บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับภาษีขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เช่น ชำระทางไปรษณีย์หรืออินเทอร์เน็ต และการจัดเก็บภาษีของเทศบาลไม่ครอบคลุมผู้เสียหายทุกคน เทศบาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียหายมีความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษี เทศบาลควรจัดให้มีการบริการชำระภาษีนอกเวลาราชการ (พักเที่ยง) และมีการบริการเชิงรุกออกหน่วยบริการรับชำระภาษีนอกสถานที่ และควรมีการจูงใจให้ผู้เสียหายร่วมมือในการชำระภาษีเช่น มอบของที่ระลึกแก่ผู้ชำระภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

ขวัญเรือน ทาระจิน (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา การศึกษาอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ประชาชนมีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการรองลงมา คือ ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการบริการ ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการให้บริการรับชำระภาษีนอกสถานที่ โดยเฉพาะถิ่นทุรกันดาร

หรือเขตพื้นที่อยู่ห่างไกลที่ตั้งสำนักงาน ซึ่งยากต่อการเดินทางและการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เข้ารับบริการได้แสดงความคิดเห็น ดิชมการให้บริการในแต่ละด้าน ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรให้บริการ ไม่มีการจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการช่วงพักเที่ยง และด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่พบได้แก่ ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน และการปรับสภาพแวดล้อมโดยรอบองค์การยังไม่เป็นระบบระเบียบเท่าที่ควร ไม่มีการตกแต่งสถานที่ให้ดูสวยงาม ไม่รื้อฟื้นองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งยังมีหญ้าขึ้นรกเต็มไปหมด จะมีการทำความสะอาดเป็นบางครั้ง หรือเฉพาะช่วงที่มีการจัดงานกิจกรรมเท่านั้น

ธีรศักดิ์ สุวรรณไตร (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.7 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 40.6 อายุเฉลี่ย 37.23 ปี (S.D. = 9.84) อายุสูงสุด 75 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 59.4 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 51.7 อาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 31.7 รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 51.1 รายได้เฉลี่ย 12,312.94 บาท ค่ามัธยฐาน 9,550 บาท (S.D = 11,950.99 บาท) สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท การจัดเก็บภาษีจากประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม ด้านโครงสร้างระบบภาษีพบว่า ประชาชนผู้เสียภาษีทราบว่ามีการกำหนดระยะเวลาชำระภาษีป้าย มีการกำหนดระยะเวลาการชำระภาษีบำรุงท้องที่ ปัญหาที่พบมาก คือภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่มีความซ้ำซ้อนกับภาษีประเภทอื่น ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บไม่มีความครอบคลุมผู้เสียภาษีทุกราย และภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บมีอัตราสูง ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่าเจ้าหน้าที่ฯ มีความซื่อสัตย์ สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาที่พบมาก คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ฯ มีไม่เพียงพอในการบริการรับชำระภาษี ด้านประชาชนผู้เสียภาษี พบว่าประชาชนเสียภาษีครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ปัญหาที่พบมากในระดับปานกลาง คือเงินภาษีที่ชำระให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ไม่ได้มีการจัดบริการสาธารณะอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ด้านการบริการจัดเก็บภาษี พบว่าเจ้าหน้าที่ฯ มีการเตรียมแบบคำร้องต่างๆ ไว้พร้อมในการให้บริการ ปัญหาที่พบมากคือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี

ชลิดา ศรีพิมาย (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนตำบลจ้อหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษี กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการจัดเก็บภาษีของ อบต.จ้อหอ โดยภาพรวมประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีในระดับปานกลางคิดเป็น

ร้อยละ 60 ของผู้ออกความคิดเห็น จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการของ อบต. ในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจภาษีของประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนไม่รู้หากชำระภาษีเลยกำหนดมีบทลงโทษที่รุนแรงกว่าการเสียค่าปรับเพิ่ม ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี และมาชำระภาษีเลยกำหนด แนวทางการพัฒนาด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร มีการแจ้งบังคับจัดเก็บล่าช้า ไม่สม่ำเสมอ เป็นการทำงานไม่จริงจังของเจ้าหน้าที่ ไม่มีการพัฒนาต่อระบบการเร่งรัดจัดเก็บลูกหนี้ภาษี จนเป็นสาเหตุให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ ด้านเครื่องมือ ในการจัดเก็บภาษีมีการปรับปรุงข้อมูล รวดเร็วและเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ต้องมีการพัฒนาระบบการบังคับเร่งรัดจัดเก็บ ควบคู่กับการพัฒนาการบริหารจัดเก็บภาษี เพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ประภิต รักษ์ศรีทอง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของประชาชน ซึ่งประชาชนเห็นว่าการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสบปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนที่ 1 คือ ระยะเวลาเตรียมการก่อนการจัดเก็บภาษีมากที่สุด โดยเป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง รองลงมาขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาปฏิบัติการจัดเก็บภาษีและขั้นตอนที่ 3 ระยะเวลาติดตามประเมินผลการปฏิบัติซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเห็น ว่าการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสบปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนที่ 1 คือ ระยะเวลาเตรียมการก่อนการจัดเก็บภาษีมากที่สุด โดยเป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนที่ 4 ระยะเวลาบังคับจัดเก็บภาษีและขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาปฏิบัติการจัดเก็บภาษีซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง ส่วนที่เห็นว่ามีปัญหาน้อยที่สุดคือขั้นตอนที่ 3 ระยะเวลาติดตามประเมินผลการปฏิบัติปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดเก็บภาษีดังนี้

1. บุคลากร งานจัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนการคลัง โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีจำนวนเพียงพอ อีกทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ถูกต้อง มีแรงจูงใจ และจิตสำนึกสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม

2. การประชาสัมพันธ์ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้เสียภาษีรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเสียภาษีประเภทต่างๆ โดยใช้ช่องทางที่เหมาะสมมีรายละเอียดต่างๆ อธิบายชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ แจงในที่ประชุมหมู่บ้าน รถโฆษณาประชาสัมพันธ์
3. การแจ้งเตือน เมื่อการชำระภาษีในห้วงเวลาที่กำหนดมีผู้ที่ไม่ได้เข้ามาชำระภาษีตามห้วงเวลาที่กำหนดต้องแจ้งเตือนด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ หนังสือแจ้งเตือน แจงในที่ประชุมหมู่บ้าน แจ้งตามสื่อ เช่น เสียงตามสาย วิทยุชุมชน เป็นต้น

8. สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิเคราะห์บทคัดย่อ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรดังตาราง 1 จากการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

สภาพและปัญหาการจัดเก็บภาษี 5 ด้าน คือ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจัดเก็บภาษี 2) ด้านระบบการให้บริการการจัดเก็บภาษี 3) ด้านสถานที่ให้บริการจัดเก็บภาษี 4) ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดเก็บภาษี และ 5) ด้านการประชาสัมพันธ์

ตาราง 1 แสดงตัวแปรจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปีวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร
2551	รวิภา พึ่งพร	แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริการส่วนตำบลคลองตัน อำเภอบ้าน แพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	ตัวแปรตาม ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดเก็บภาษีของ อบต. คลองตัน
2553	อริวัฒน์ ปิยะนันท์	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ จัดเก็บภาษีของกองคลังเทศบาลตำบลในเขต จังหวัดสกลนคร	ตัวแปรตาม 1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ 2. แนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการจัดเก็บภาษีของกองคลัง
2550	เพชรรัตน์ งามฉวี	ความคิดเห็นในการให้บริการด้านการจัดเก็บ ภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต พื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อนจังหวัดจันทบุรี	ตัวแปรตาม ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร
2553	ปิยะพร แก้วทอง	การพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบ้านกรูด อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ตัวแปรตาม 1. ด้านการให้บริการในการรับชำระหนี้ 2. ด้านคุณภาพให้บริการของเจ้าหน้าที่ 3. ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสียภาษีความคาดหวังของประชาชน 4. ด้านความคาดหวังของประชาชน
2552	ศศิษฐา บุญทา	การเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยา	ตัวแปรตาม 1. วิธีการจัดเก็บภาษี 2. หลักการจัดเก็บในเรื่องที่กฎหมายกำหนดอัตราภาษีแต่ละประเภท
2553	สุนิสา เผ่าศิริ	ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุฎปลาตุด อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม	ตัวแปรตาม 1. ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี 2. ด้านเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี 3. ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเก็บภาษี 4. ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร
2552	บงกชมาศ นันติ	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นในเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	<p>ตัวแปรตาม</p> <p>ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านกลไกและโครงสร้างระบบภาษี 2. ด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บ 3. ด้านความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกของผู้เสียภาษี 4. การบริหารการจัดเก็บภาษี
2555	ขวัญเรือน ทาระจีน	ความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทุ่งกล้วยที่มีต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา	<p>ตัวแปรตาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ 2. ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร
2554	ธีรศักดิ์ สุวรรณไตร	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร	<p>ตัวแปรตาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านโครงสร้างระบบภาษี 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 3. ด้านบริหารการจัดเก็บภาษี 4. ด้านประชาชนผู้เสียภาษี 5. ภาษีที่ชำระให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบลฯ ไม่ได้มีการจัดบริการสาธารณะอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย
2552	ชลิตา ศรีพิมาย	แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรบริหารส่วนตำบลจอหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา	<p>ตัวแปรตาม</p> <p>แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีที่เน้นความประหยัด รวดเร็ว ภายในกำหนด และมีคุณภาพ</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร
2551	ประกิต รักษ์ศรีทอง	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช	ตัวแปรตาม 1. ระยะเตรียมการก่อนการจัดเก็บภาษี 2. ระยะปฏิบัติการจัดเก็บภาษี 3. ระยะติดตามประเมินผลการปฏิบัติ 4. ระยะเวลาบังคับจัดเก็บภาษี